PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI

Nr 10 (139) ♦ październik 2007 ♦ Rok XIII

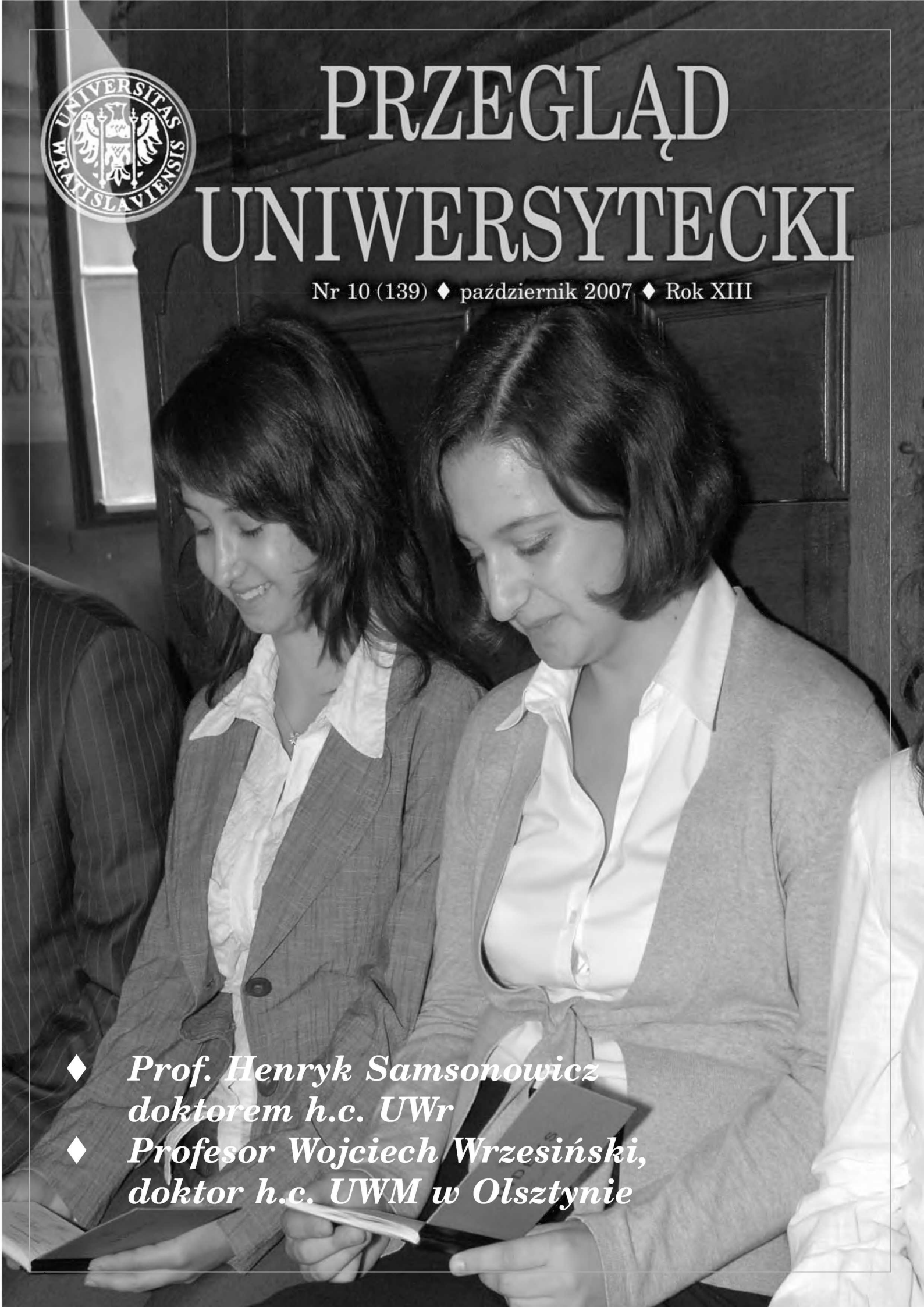

- ***Prof. Henryk Samsonowicz doktorem h.c. UWr***
- ***Profesor Wojciech Wrzesiński, doktor h.c. UWM w Olsztynie***

Doktorat honoris causa dla prof. Henryka Samsonowicza, Złoty Medal Uniwersytetu Wrocławskiego dla dr. Adolfa Juzwenki, słowo ministra nauki i szkolnictwa wyższego prof. Michała Seweryńskiego, immatrykulacja studentów I roku i podsumowanie roku akademickiego 2006/2007 przez JM Rektora prof. Leszka Pacholskiego to główne elementy uroczystej inauguracji nowego roku akademickiego. Na zdjęciu prof. H. Samsonowicz odbiera doktorat h.c. UWr.

Inauguracja roku akademickiego 2007/2008 na UWr ➲ 3

1 października br., profesor Wojciech Wrzesiński z Uniwersytetu Wrocławskiego odebrał w Centrum Konferencyjnym w Kortowie tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Zasłużony dla rozwoju humanistyki olsztyńskiej prof. Wrzesiński wygłosił wykład inauguracyjny pt. „Historyk w Olsztynie – posłannictwo i obowiązki". Na zdjęciu gratulacje od Rektora UWM prof. Ryszarda Góreckiego.

Kolejny doktorat h.c. dla prof. W. Wrzesińskiego ➲ 12

Prof. Krzysztof Redlich, fizyk teoretyk z Uniwersytetu Wrocławskiego, został członkiem Polskiej Akademii Umiejętności. Profesor jest drugim, obok prof. Jana Łopuszańskiego, fizykiem teoretykiem z Uniwersytetu Wrocławskiego, którego Polska Akademia Umiejętności przyjęła w poczet swoich członków.

Prof. Redlich członkiem PAU ➲ 13

Prof. Beata Ociepka, koordynator DFN w Uniwersytecie Wrocławskim: X Dolnośląski Festiwal Nauki należy uznać za imprezę ze wszech miar udaną. Po raz pierwszy od wielu lat wzięły w nim udział wszystkie wydziały Uniwersytetu Wrocławskiego i tradycyjnie już Biblioteka Uniwersytecka. Jego dziesiąta, jubileuszowa edycja zakończyła się we Wrocławiu 25 września, w regionie 19 października. X Dolnośląski Festiwal Nauki przyczynił się po raz kolejny do promocji dokonań naukowców Uniwersytetu Wrocławskiego w lokalnych i regionalnych mediach. Impreza ta nie zostałaby zrealizowana bez wielkiego zaangażowania koordynatorów wydziałowych.

Zakończył się X Dolnośląski Festiwal Nauki ➲ 17

W numerze

ROK AKADEMICKI 2007/2008 UWAŻAM ZA OTWARTY 3

- Prof. Henryk Samsonowicz doktorem h.c. UWr

LAURY 12

- Kolejny doktorat h.c. dla prof. Wrzesińskiego
- O sukcesie badawczym zespołu prof. Soboty
- Prof. Redlich członkiem PAU
- Prof. Milica Semków w Komitecie PAN
- Studiowanie we Wrocławiu opłaca się
- Programy w języku angielskim na UWr wspiera Urząd Marszalkowski

PIKNIK 15

POŻEGNANIE NAUCZYCIELI AKADEMICKICH . 16

ZAKOŃCZYŁ SIĘ X DOLNOŚLĄSKI FESTIWAL NAUKI 17

NITRZAŃSKA ROCZNICA 19

ODESZLI NA ZAWSZE 19

REFLEKSJE NA TEMAT 20

O DARZE NA DACH BUWr W NIEMIECKIM DZIENNIKU 22

KONFERENCJE 23

- Measure Theory. Edward Marczewski Centennial Conference
- V Międzynarodowa Konferencja o Stawonogach. Stefan Kopeć Memorial Conference
- Śląskoznawcze deficyty badawcze nauk historycznych

STOPNIE NAUKOWE 25

GREMIA 27

- Z obrad Senatu UWr
- Obradowało Kolegium Rektorów

NOWOŚCI WYDAWNICTWA UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO 28

PROGRAM INTERDYSCYPLINARNEGO SEMINARIUM STUDIUM GENERALE 28

Z BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ 29

Gratuluję Wam, że wybraliście studia na doskonałej uczelni akademickiej, w najbardziej dynamicznym z polskich miast. Życzę Wam, abyście nie zmarnowali okazji do zdobycia wiedzy gwarantującej sukces w życiu zawodowym oraz abyście znaleźli także czas na zabawę. *Rektor prof. Leszek Pacholski*

Okładka: Indeksy cieszą (fot. Jerzy Katarzyński)

PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego

ISSN 1425-798X

Wydawca: Uniwersytet Wrocławski, pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław
Redaktor: KAZIMIERA DĄBROWSKA, e-mail: kada@adm.uni.wroc.pl
Adres Redakcji: pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław, tel. 375-20-77, 375-25-54
tel. kom. 0-601 739 097, tel./fax 372-40-30
PU w internecie: http://www.pu.uni.wroc.pl
Przygotowanie do druku i druk: Firma Poligraficzno-Introligatorska „Udziałowiec"
Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i opracowywania artykułów.
Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych listów i opinii.

Rok akademicki 2007/2008 uważam za otwarty...

Quod Felix Faustum Fortunatumque Sit

Doktorat honoris causa dla prof. Henryka Samsonowicza, Złoty Medał Uniwersytetu Wrocławskiego dla dr. Adolfa Juzwenki, słowo ministra nauki i szkolnictwa wyższego prof. Michała Seweryńskiego, immatrykulacja studentów I roku i podsumowanie roku akademickiego 2006/2007 przez JM Rektora prof. Leszka Pacholskiego to główne elementy uroczystej inauguracji nowego roku akademickiego.

1 października w Auli Leopoldyńskiej dyplom doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego odebrał wybitny historyk, prof. Henryk Samsonowicz. Oracje dziekańską przedstawił prof. Bogdan Rok, laudację wygłosił promotor prof. Rościsław Żerelik.

Nadanie doktoratu było jednym z elementów inauguracji nowego roku akademickiego 2007/2008. JM Rektor prof. Leszek Pacholski rozpoczął uroczystość przemówieniem, w którym podsumował ostatni akademicki rok i wygłosił tradycyjną formułę inaugurującą nowy rok akademicki: Rok akademicki 2007/2008 uważam za otwarty.

Wystąpienie miał także gość honorowy, minister nauki i szkolnictwa wyższego, prof. Michał Seweryński, który powiedział m.in.: Naszym wielkim atutem w działaniach na rzecz budowania polskiej kultury jest blisko dwa miliony studentów i tysiące profesorów oraz pracowników naukowych. Minister zapowiedział uruchomienie w tym roku akademickim funduszy europejskich przeznaczonych na potrzeby polskich uczelni i instytutów naukowych oraz zmiany w prawie o szkolnictwie wyższym.

Minister nauki i szkolnictwa wyższego prof. Michał Seweryński

– Magnificencjo, Wysoki Senacie, pracownicy i studenci Uniwersytetu Wrocławskiego – zwrócił się do zgromadzonych minister Seweryński. – Przyjmijcie ode mnie na ten nowy rok nie tylko apel o optymizm, nie tylko zachętę do odwagi, lecz także moje życzenia, które za waszym pośrednictwem przekazuję wszystkim społecznościom akademickim w Polsce, żeby ten nowy rok akademicki był dla was pomyślny, piękny i nacechowany świadomością, że trudzimy się dla dobra wspólnego, naszych rodzin, własnych planów, dla powodzenia, które jest uwarunkowane studiami wyższymi i naszą pracą intelektualną. Obyśmy umieli sprostać nadziejom, które społeczeństwo wiąże z uniwersytetami, obyśmy my, profesorowie, umieli sprostać nadziejom, z którymi przychodzą do nas młodzi ludzie, studenci. Od nich to bowiem będzie zależało, jak Polska będzie dalej się przyczyniać do budowy kultury europejskiej.

Prorektor prof. Ryszard Cach odbiera przysięgę immatrykulacyjną przedstawicieli studentów I roku

Przewodniczący Samorządu Studenckiego Marek Czachara

Chór Uniwersytetu Wrocławskiego Gaudium pod dyrekcją Alana Urbanka

Dr Adolf Juzwenko, dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, odebrał Złoty Medal Uniwersytetu Wrocławskiego z rąk pani prorektor prof. Urszuli Kaliny-Prasznic.
Przysięgę immatrykulacyjną przedstawicieli studentów I roku odebrał prof. Ryszard Cach, prorektor ds. nauczania. Nową brać studencką powitał w murach uczelni przewodniczący Samorządu Studenckiego, Marek Czachara.
Uroczystość zakończył wykładem inauguracyjnym doktor hc UWr prof. Henryk Samsonowicz, a uświetnił ją pieśniami Chór Uniwersytetu Wrocławskiego Gaudium pod dyrekcją Alana Urbanka.
Listy gratulacyjne, które napłynęły dla nowo wypromowanego doktora honoris causa, odczytał w Oratorium Marianum prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą prof. Krzysztof Nawotka. Tradycyjna lampka wina i poczęstunek zwieńczyły uroczystość inauguracyjną.

(kad)

Przemówienie inauguracyjne JM Rektora UWr prof. Leszka Pacholskiego

Szanowny Panie Ministrze, Eminencjo, Ekscelencje, Panie Wojewodo, Panie Marszałku, Panie Prezydencie, Wysoki Senacie, Wielce Szanowny doktorancie honorowy, Szanowni Goście, drodzy koledzy i studenci.

Rok ubiegły był dla polskich uczelni bardzo trudny. Życie polityczne w naszej ojczyźnie dla wielu było źródłem frustracji i irytacji. Ogromne emocje wywołała ustawa lustracyjna i nieudokumentowane oskarżenia rzucane na naszych kolegów. Obawiałem się, że na Uniwersytecie dojdzie do trwałych i głębokich antagonizmów. Na szczęście okazało się, że nasze środowisko jest bardzo dojrzałe i mimo ostrych różnic politycznych nie doszło do jego podziału.

Na początku września Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego poddał ocenie środowiska projekt nowelizacji Prawa o Szkolnictwie Wyższym. Projekt zawiera wiele oczekiwanych zmian. W szczególności zwiększa autonomię najlepszych szkół akademickich w zakresie kształcenia. Ułatwi tworzenie studiów interdyscyplinarnych i makrokierunków. Mam nadzieję, że po przyjęciu tej nowelizacji uda się przekonać wydziały do skorzystania z możliwości, które nowelizacja wprowadza, i także na naszej uczelni powstaną duże studia międzykierunkowe. Proponowana nowela nie jest radykalna. Także środowisko akademickie w Polsce nie jest przygotowane na wprowadzenie rewolucyjnych zmian. Obowiązujące obecnie prawo zostało uchwalone całkiem niedawno i jest za wcześnie, żeby je w sposób rzetelny ocenić. Chciałbym jednak już teraz zapropo-

nować zmianę, która w moim przekonaniu byłaby dobrze przyjęta przez znaczną część środowiska i jest bardzo potrzebna. Mam na myśli likwidację Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, a przynajmniej zmianę sposobu powoływania jej członków. Dotychczasowy nie daje ani gwarancji wysokiego poziomu, ani nie zapewnia szerokiego spektrum kompetencji członków Rady. Wiele osób w prywatnych rozmowach podziela mój pogląd, nie ma jednak odważnych, którzy głosiliby go publicznie. Wiem, że problem jest bardzo trudny. Już kilkakrotnie wstępne wersje kolejnych ustaw o szkolnictwie wyższym podejmowały to wyzwanie, zawsze jednak Rada pozostawała. Trudno się dziwić, gdyż prawo daje Radzie przywilej opiniowania projektów legislacyjnych dotyczących szkolnictwa wyższego.

Do podniesienia tego problemu skłoniło mnie zamieszanie wokół zaproponowanych rok temu przez Radę standardów kształcenia nauczycieli. Wprowadzenie tamtej propozycji doprowadziłoby do radykalnego obniżenia poziomu wiedzy i umiejętności nauczycieli. Na szczęście zdecydowana reakcja czterech największych uniwersytetów: Jagiellońskiego, Poznańskiego, Warszawskiego i Wrocławskiego, zapobiegła, nie waham się użyć tego słowa, katastrofie. Wiem, że likwidacja Rady Głównej będzie trudna do przeprowadzenia, gdyż opiniuje ona zmiany legislacyjne. Niemniej, zapewniam Pana Ministra i Ministra przyszłego Rządu, że taka zmiana będzie miała poparcie znacznej części środowiska.

Na Naszej Uczelni miniony rok akademicki był kolejnym rokiem zmian. Zaczął obowiązywać nowy statut. Był to też rok, w którym ukonstytuowały się nowe wydziały: Wydział Nauk Biologicznych, Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska oraz Wydział Biotechnologii. Mimo pewnych obaw wyrażanych przed utworzeniem tych wydziałów, po kilku miesiącach, które nie były wolne od sporów, nowe wydziały funkcjonują bardzo sprawnie i wydaje się, że już pojawiły się korzyści, których spodziewali się zwolennicy podziału Wydziału Nauk Przyrodniczych. Największe kłopoty przy rozruchu wynikły z nieudolności Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, która przez wiele miesięcy nie umiała znaleźć osób kompetentnych do oceny wniosków o nadanie uprawnień nowym wydziałom.

Goście honorowi: minister Michał Seweryński i prezydent na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski

Rozpoczęliśmy proces geograficznej koncentracji jednostek organizacyjnych. Chcemy, żeby w przyszłości każdy wydział w całości mieścił się na jednym niezbyt rozległym campusie. Jednym z pierwszych kroków jest przeniesienie pracowni gruntoznawczej Instytutu Geograficznego z ul. Przybyszewskiego na ul. Cybulskiego i Zakładu Fizjologii Zwierząt z ul. Cybulskiego na ul. Przybyszewskiego.

Podobne zmiany przeprowadzamy w administracji centralnej. Rozproszenie blisko ze sobą współpracujących działów nie służy dobrze efektywności pracy. Chciałbym bardzo serdecznie podziękować samorządowi studentów oraz związkom zawodowym za zrozumienie potrzeb uczelni i przeprosić za niedogodności związane z koniecznością przeprowadzki. Oprócz zmian lokalowych przeprowadzane są zmiany organizacyjne. Czynimy wysiłki, aby zreformować i usprawnić pracę uczelnianej administracji tak, aby w przyszłości pracownicy naukowi nie musieli, jak to jeszcze często bywa, zajmować się problemami, które mogą i powinny być rozwiązywane w gmachu głównym. Niestety dochodzenie do tego jest procesem długim i mozolnym.

Porządkujemy prawa własności uczelni do posiadanych i użytkowanych gruntów. Kilka dni temu odkupiliśmy od miasta fragmenty drogi niezbędnej do dokończenia budowy biblioteki głównej i do budowy Wydziału Biotechnologii. Bardzo serdecznie dziękuję Panu Wojewodzie Krzysztofowi Grzelczykowi za zgodę na nadzwyczajne obniżenie ceny gruntu, a Panu Prezydentowi Rafałowi Dutkiewiczowi za przekazanie dwóch działek po cenie znacznie niższej od ceny rynkowej.

Szanowni Państwo!

Jest to chyba dobry moment, abym zdał państwu relację z postępu prac na uczelnianych budowach.

Po raz pierwszy od prawie dwóch lat mam optymistyczne wiadomości dotyczące budowy nowego gmachu dla Biblioteki Głównej. Została poprawiona i uzupełniona dokumentacja budowlana, opisane i zalegalizowane zostały odstępstwa od projektu architektonicznego, zinwentaryzowany został stan zaawansowania budowy i rozliczyliśmy budowę z firmą MITEX. Przed sądem dochodzimy zwrotu nadpłaconych należności. We wrześniu został rozstrzygnięty przetarg na inwestora zastępczego, dobiega końca przygotowanie do przetargu na generalnego wykonawcę. Spodziewam się, że wiosną ponownie ruszą prace budowlane.

Władze: wojewoda Krzysztof Grzelczyk, prezydent Wrocławia Rafał Dutkiewicz, marszałek Andrzej Łoś i przewodnicząca RM Barbara Zdrojewska

Zakończona została budowa gmachu dla europeistyki, zakończył się remont elewacji zewnętrznej i zagospodarowanie terenu wokół budynku filologii przy placu Nankiera. Po wieloletnich kłopotach z wykonawcami zakończyliśmy w końcu prace przy budowie audytoriów Wydziału Chemii i po żmudnym oczyszczaniu z toksyn rozpoczynamy remont budynku zniszczonego przez pożar. Zakończył się remont dachu i elewacji budynku Zoologii przy Sienkiewicza. Trwa remont budynku przy ul. Dawida. Na wiosnę rozpocznie się remont Instytutu Historycznego wraz z zabudową Kalogródka oraz adaptacja i remont siedziby Instytutu Filologii Romańskiej.

Przygotowaliśmy założenia do budowy siedziby dla nowego Wydziału Biotechnologii. Inwestycja ta jest w historii naszej Uczelni wyjątkowa. Nie dlatego, że będzie finansowana z funduszy unijnych, gdyż z tych źródeł pokryjemy także koszty remontu Instytutu Historycznego, lecz dlatego, że będzie to ważny przykład przełamania barier międzywydziałowych przy inwestycji. W budynku Wydziału Biotechnologii znajdzie się stałe miejsce na laboratoria dla chemików. Wspólnie z dziekanami chcemy też przekazać na potrzeby Wydziału Biotechnologii jedno z nowo wybudowanych audytoriów Wydziału Chemii. Mam nadzieję, że Rada Wydziału się na to zgodzi. Planujemy też postawienie na miejscu przeznaczonych do wyburzenia starych audytoriów chemicznych budynku dydaktycznego służącego obu wydziałom. Mam nadzieję, że będzie to początek budowy campusu nauk eksperymentalnych, gdzie ze wspólnych zasobów będą mogły korzystać wszystkie wydziały.

Inicjatywa ta nie jest pierwszym przykładem integracji wydziałów. W maju wydziały eksperymentalne podjęły decyzję o utworzeniu Międzywydziałowego Laboratorium Obrazowania Materii
Dzięki utworzeniu tego laboratorium i zjednoczeniu sił wielu wydziałów łatwiejsze będzie zdobywanie unikalnej aparatury badawczej. Ponadto aparatura ta będzie dużo lepiej i efektywniej wykorzystywana.

Na marcowym posiedzeniu Senat naszej uczelni podjął uchwałę o ustanowieniu nowej serii wydawniczej – elitarnej Złotej Serii Uniwersytetu Wrocławskiego. Corocznie jury złożone z wybitnych uczonych spoza Uniwersytetu Wrocławskiego, na podstawie anonimowych recenzji, wyłoni spośród prac zgłoszonych do konkursu przez pracowników naszej uczelni laureata, który otrzyma honorarium i prawo opublikowania monografii w Wydawnictwie Uniwersyteckim na koszt uczelni. Wierzę, że Złota Seria przyczyni się do rozwoju i promocji naszej humanistyki. Wyniki pierwszego konkursu zostaną ogłoszone za półtora miesiąca, w dniu Święta Uniwersytetu.

Od kilku lat maleje liczba młodzieży w wieku maturalnym, a skutkiem tego również liczba kandydatów na studia. Szczególnie szybko maleje liczba słuchaczy studiów niestacjonarnych, co ma negatywny wpływ na dochody uczelni. Musimy z większą niż dotychczas starannością dbać o jakość naszych studiów i poprawiać atrakcyjność naszej oferty dydaktycznej.

Rektorzy uczelni Wrocławia i Opola

Jednym z zamierzeń, które podjęliśmy w minionym roku akademickim, było uruchomienie studiów drugiego stopnia w języku angielskim. Przygotowaliśmy 12 programów magisterskich i podjęliśmy działania marketingowe, które mają zachęcić studentów zagranicznych do podejmowania studiów w Polsce. Kandydatów na studia płatne poszukujemy przede wszystkim w Azji i Afryce. W pierwszym roku rekrutacji zgłosiło się 64 kandydatów z 17 krajów. Przyjęliśmy także kilku studentów z Ukrainy, którym zaoferowaliśmy stypendia na pokrycie czesnego. Jestem przekonany, że w przyszłym roku kandydatów zagranicznych będzie dużo więcej.

Często zarzuca się uniwersytetom, że oferta edukacyjna nie jest dostosowana do potrzeb rynku, że kształci się bezrobotnych, a jednocześnie pracodawcy skarżą się na brak rąk, a właściwie głów do pracy. Chcemy zmierzyć się z tym problemem. Jednym z problemów, na które narzekają pracodawcy, jest niski poziom kompetencji ogólnych kandydatów do pracy. W porozumieniu z władzami samorządowymi miasta i województwa powołaliśmy komisję rektorską, która przygotuje standardy umiejętności ogólnych, dających absolwentom umiejętność sprawnego funkcjonowania na rynku pracy w dynamicznie zmieniającej się gospodarce. Wierzymy, że kształcenie umiejętności ogólnych zostanie wpisane do przygotowywanej wojewódzkiej strategii edukacji i że ze środków Unii Europejskiej uda się przy ul. Kuźniczej zbudować Zintegrowane Centrum Kształcenia Kompetencji Ogólnych.

Żyjemy w mieście, które dynamicznie się rozwija i które robi wielką karierę medialną. Niedawno autorzy amerykańskiego przewodnika turystycznego Budget Travel uznali Wrocław za jeden z dziesięciu jeszcze nieodkrytych cudów świata. Niedawno Parlament Europejski podjął uchwałę o utworzeniu Europejskiego Instytutu Technologicznego. Wierzę, że Wrocław będzie siedzibą EIT, a także że będzie gospodarzem Expo 2012. Cieszymy się z sukcesów miasta. Musimy też wykorzystać te sukcesy do promocji naszej uczelni, do ściągnięcia na Uniwersytet najlepszych studentów i wybitnych uczonych.

Podobnie jak w latach poprzednich nasi koledzy i studenci odnieśli w roku ubiegłym wiele sukcesów. Wspomnę tylko o kilku z nich. Profesor Wojciech Wrzesiński odbiera dziś kolejny dyplom doktora honoris causa, tym razem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, profesor Jerzy Koch został pierwszym cudzoziemcem przyjętym do Południowoafrykańskiej Akademii Nauk, a profesor Stefan Kiedroń otrzymał Order Leopolda, najwyższe cywilne odznaczenie belgijskie.

W Australii rozpoczęto produkcję leku przeciwko chorobie Alzheimera, opracowanego przez zespół profesora Antoniego Polanowskiego. Jak zwykle nie zawiedli studenci informatyki. Tym razem było głośno o ich sukcesie finansowym. Sprzedali 20 proc. udziałów w zbudowanym przez siebie portalu, zarabiając 3 miliony złotych.
Kończąc, życzę wszystkim wielu sukcesów w rozpoczynającym się właśnie roku akademickim. Szczególnie serdecznie zwracam się do nowo przyjętych studentów. Gratuluję Wam, że wybraliście studia na doskonałej uczelni akademickiej, w najbardziej dynamicznym z polskich miast. Życzę Wam, abyście nie zmarnowali okazji do zdobycia wiedzy gwarantującej sukces w życiu zawodowym oraz abyście znaleźli także czas na zabawę.

Prof. dr hab. Henryk Samsonowicz, Doktor h.c. UWr

Historyk, profesor zwyczajny Uniwersytetu Warszawskiego, syn profesora geologii Jana Samsonowicza, odkrywcy neolitycznych kopalni krzemienia w Krzemionkach Opatowskich oraz lubelskiego zagłębia węglowego. Absolwent historii na Uniwersytecie Warszawskim. Jego mistrzem był prof. Marian Małowist, ale kształcił się pod okiem tak wybitnych historyków, jak: Aleksander Gieysztor, Witold Kula, Tadeusz Manteuffel czy Stanisław Herbst.

Prof. Henryk Samsonowicz zajmuje się średniowiecznymi i wczesnonowożytnymi dziejami Polski, prezentowanymi w kontekście środkowoeuropejskim, szczególnie dziejami miast, rzemiosła wiejskiego, dziejami Hanzy i basenu Morza Bałtyckiego, skarbowością, historią gospodarczą, życiem codziennym mieszczan, funkcjonowaniem małych miasteczek. Szczególnie bliskie mu są dzieje wieków średnich Mazowsza, Pomorza i Prus.

Autor i współautor ponad 800 prac naukowych i popularnonaukowych, m.in. książek: *Historia Polski do roku 1975; Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej* (wraz z M. Bogucką); *Dziedzictwo średniowiecza. Mity i rzeczywistość; Miejsce Polski w Europie; Złota jesień polskiego średniowiecza.*

Prof. Samsonowicz publikował na tematy polskie w wydawnictwach: angielskich, niemieckich, francuskich, rosyjskich, słowackich, węgierskich i włoskich. Jest także czynnym uczestnikiem konferencji, sympozjów i kongresów naukowych – ogólnopolskich i międzynarodowych.

– Profesor Henryk Samsonowicz ma wielki dar syntetyzowania rozmaitych problemów na szerokim tle europejskim, przy zachowaniu rygorów warsztatu historyka i przyjaznego czytelnikowi języka – tak w oracji zasługi Profesora prezentował promotor prof. Rościsław Żerelik. – W przeciwieństwie do wielu wybitnych historyków piszących swoje dzieła i głoszących poglądy językiem hermetycznym, skierowanym niemal wyłącznie do fachowców, prof. Henryk Samsonowicz umie pokazać swoje prace, myśli i wiedzę szerokiemu gronu odbiorców – mówił promotor. – Jego przyjaciel z czasów licealnych Janusz Tazbir zaliczył go do Wielkich Tłumaczy wiedzy historycznej, którą z takim powodzeniem popularyzował na łamach tygodników społeczno-kulturalnych, w audycjach radiowych i telewizyjnych.

Profesor był promotorem kilkunastu doktoratów, a wielu z jego uczniów to samodzielni pracownicy nauki. „Wielu historyków z całej Polski, także z ośrodka wrocławskiego, których rozpraw doktorskich i habilitacyjnych był recenzentem, dużo zawdzięcza jego uwagom" – to słowa z dziekańskiej oracji. Wielokrotnie powoływany był na recenzenta przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów. W Uniwersytecie Warszawskim był prodziekanem i dziekanem Wydziału Historycznego (1969-1973), dyrektorem Instytutu Historycznego (1975-1980) i rektorem UW w latach 1980-1982. Przewodniczący Wydziału I Nauk Społecznych PAN i członek Prezydium PAN (od 2001 r.). Uczestnik obrad Okrągłego Stołu, pierwszy minister edukacji narodowej w III Rzeczypospolitej (1989-1991). Wiceprzewodniczący Komitetu Badań

Doctoránde claríssime!

Qui summis rerum gestárum procéssibus perscrutándis déditus // diutúrnos eórum / et ad univérsam Európam pertinéntes evéntus / áltius inspexísti,

ego, promótor legítime constitútus, te, Henrícum Samsonowicz, scientiárum humanárum doctórem habilitátum, históriae médii aevi in Universitáte Varsoviénsi / professórem ordinárium eméritum, eiúsdem universitátis / rectóris magnífici munéribus insígniter functum, multárum universitátum doctórem honóris causa creátum, Academíae Scientiárum Polónae / sócium ordinárium, Academíae Polónae Litterárum et Scientiárum / sócium actívum, peregrinárum étiam academiárum ac societátum sodálem (quarum in número sunt / Academía Inscriptiónum et Litterárum Humaniórum Francogállica, Academía Europaea Londiniénsis, Institútum Internationále Históriae Oeconómicae Investigándae de Francísco Datini nominátum, Socíetas Studiórum Burgundiénsium, Commíssio Internationális Rebus Órdinis Teutónici Indagándis cóndita), // instructiónis públicae / in Polónia rursus suo iure frúente / primum minístrum, Órdine Legiónis Honoríficae / Crucéque Commandatória stella praedita / Órdinis Polóniae Restitútae insignítum,

qui partes a civitáte nostra / in Europaeórum história eo témpore actas, quo médium vergébat aevum / aetásque instábat recéntior, lúcide ostendísti,

qui rarae doctrínae stúdiis, quibus et vicórum oppidorúmque Polóniae res oeconómico-sociáles / et communitátes urbánae / et cultus humáni quaestiónes tractabántur, nomen tibi peperísti,

qui de societátis Hanseáticae / urbiúmque Báltici maris propinquitáte vigéntium / história indagánda / óptime es méritus,

qui singulárum regiónum provinciarúmque stúdia / quanti essent moménti / ad sociálem Polonórum identitátem conformándam perspiciéndo // egrégias de Masóvia, Prússia ac Pomeránia disputatiónes conscripsísti,

qui auctor saepius fuísti Polonórum et Europaeórum res gestas / sociátis curis a plúribus investigándi,

qui summa contentióne es enísus, ut históriam docéntes / líbere doctrínam suam áliis trádere possent / utque scholae académicae / suis iúribus suísque légibus frueréntur,

qui enchirídiis praelectiónibus semináriis / iuventúti studiósae erudiéndae óperam navavísti,

qui stúdiis históricis Wratisláviae excúltis / tot per annos favísti,

decréto Facultátis Scientiárum Historicárum et Paedagogicárum / amplissimíque Senátus Universitátis Wratislaviénsis // scientiárum doctórem honóris causa creo, creátum renúntio / atque doctóris honóres, iura et privilégia ómnia in te cónfero, in eiúsque rei fidem / hoc diplóma Universitátis sigíllo munítum

tibi in manus trado.

Naukowych (1994-1996), członek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i Państwowej Komisji Akredytacyjnej oraz Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego (1978-1982), członek jury Nagrody KLIO.
Otrzymał godność doktora honoris causa Uniwersytetu w Pittsburghu, Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Wyróżniony za książkę *Tysiącletnie dzieje* (wraz z J. Tazbirem) honorową Nagrodą Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych (2000) oraz Nagrodą im. Hugona Steinhausa za upowszechnianie nauki (2001).

Odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą, Krzyżem Komandorskim Orderu Republiki Węgierskiej, Krzyżem Oficerskim Legii Honorowej (Francja), Medalem Komisji Edukacji Narodowej.
– Podczas swojej ponadpięćdziesięcioletniej aktywności naukowej, organizacyjnej, dydaktycznej i publicznej śmiało wychodził poza mury swojej uczelni, służąc nauce i dobru publicznemu – mówił dziekan prof. Bogdan Rok. – Uniwersytet Wrocławski wybitne osiągnięcia prof. Henryka Samsonowicza na polu naukowym, organizacyjnym i dydaktycznym może uszanować tylko nadaniem mu najwyższej godności akademickiej. Wyraża przez to wielki szacunek dla jego dokonań naukowych, wybranej drogi życiowej, działalności na różnych płaszczyznach życia społecznego.

Promotor prof. Rościsław Żerelik: – Uniwersytet Wrocławski, przyjmując dziś Profesora Henryka Samsonowicza do grona swoich doktorów honorowych, wyraża wielkie uznanie dla jego wszechstronnych dokonań. Mamy bowiem do czynienia z uczonym, który nie tylko poświęcił się swojemu życiowemu powołaniu, poznawaniu przeszłości, lecz także na różnych polach życia społeczno-politycznego służył przez całe życie nauce i jej ideom. Jak godził pochłaniające wiele czasu obowiązki administracyjne, działalność społeczną i organizacyjną ze stałym, systematycznym, odkrywczym i pełnym refleksji historiograficznej wzbogacaniem dorobku naukowego, pozostanie jego tajemnicą.

(kad)

Dr Adolf Juzwenko
Laureat Złotego Medalu UWr

Historyk związany z Instytutem Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1961-1990. Działacz opozycji demokratycznej. Rozpoczynał w latach 70. XX w. od działalności odczytowej w Klubach Inteligencji Katolickiej we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku, a potem w parafiach niemal całej Polski. Od przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych prowadził wykłady z tematyki historycznej w Towarzystwie Kursów Naukowych i we Wszechnicach „Solidarności". Z niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność" związał się od momentu powstania, a na jego I Krajowym Zjeździe w 1981 r. przewodniczył dolnośląskiej delegacji. Doznał też represji w stanie wojennym. W kwietniu 1989 r. został wybrany na przewodniczącego Wrocławskiego Komitetu Obywatelskiego, który powołano w celu przygotowania uczestnictwa solidarnościowej opozycji w wyborach 4 czerwca 1989 r.
Dr Adolf Juzwenko od 1990 r. jest związany z Ossolineum. Początkowo jako dyrektor Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich PAN, a po otrzymaniu przez Ossolineum statusu fundacji prawa publicznego, do czego się przyczynił, został powołany na funkcję dyrektora Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. W jego działalności widoczne są szczególnie dwa kierunki działalności: zabieganie o zabezpieczanie przed zniszczeniem pozostałych we Lwowie zbiorów Ossolineum – dzięki działalności w Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wspólnego Dziedzictwa Kulturalnego przekazane zostały ostatnio do Wrocławia zdigitalizowane zbiory części pozostałych we Lwowie rękopisów, oraz wieloletnia działalność modernizacyjna w obrębie struktury wewnętrznej Biblioteki i prowadzenie intensywnych prac rewaloryzacyjnych w kompleksie budynków przy ul. Szewskiej 37. Zbiory ossolińskie, mające rangę ogólnopolską, służą pracownikom i studentom wydziałów humanistycznych UWr, a zasoby piśmiennictwa polskiego sprzed 1939 r. stanowią jedyny warsztat pracy naukowej i badawczej.

Jako pracownik naukowo-dydaktyczny Instytutu Historycznego UWr dr Juzwnko zajmował się dziejami polskiego ruchu niepodległościowego i stosunków polsko-rosyjskich w XIX i XX w. Tym ostatnim poświęcona była jego praca doktorska *Polska a biała Rosja*, która po opublikowaniu w 1973 r. stała się wydarzeniem naukowym i w pewnym stopniu również politycznym. Zainteresowaniom tym pozostał wierny w następnych latach, obecnie pełni funkcję przewodniczącego Rady Kolegium Europy Wschodniej. Jest również członkiem komitetu narodowego Pamięć Świata UNESCO.
Objęcie stanowiska dyrektora Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich PAN, a następnie Zakładu Narodowego im. Ossolińskich nie zmieniło jego ścisłej współpracy z pracownikami Uniwersytetu Wrocławskiego, czego owocem są liczne i udane przedsięwzięcia w postaci wystaw, konferencji oraz wielu spotkań naukowych i kulturalnych.

(kad)

(z wniosku do Kapituły Medalu UWr)

Dwie koncepcje historii Polski

Wykład inauguracyjny prof. Henryka Samsonowicza

Jak widziana jest przeszłość Polski w świetle różnych wypowiedzi publicznych, bardziej lub mniej uczonych rozpraw, różnych treści nauczania historii? Zapewne można zaobserwować dwie wersje, które przejawiają się też w świadomości zbiorowej naszych rodaków, wersje pozornie sprzeczne, w rzeczywistości komplementarne i prowadzące do ogólnego stwierdzenia, że byliśmy zawsze narodem wyjątkowym. Wyjątkowym, zasługującym na szczególne uznanie innych z powodu – i tu właśnie można dostrzec dwie przyczyny naszej wyjątkowości – albo dotkliwych cierpień przeżywanych w przeszłości, albo odnoszonych sukcesów. Trzeba jednak dodać, że owe sukcesy zwykle nie dotyczą działań praktycznych, użytkowych, lecz wynikają z naszych racji moralnych, ideologicznych. Każde polskie dziecko wie o księciu Józefie, ale prawie żadne nie słyszało o Witelonie. Czyn legionowy stanowi w miarę powszechny składnik wiedzy, mało kto wie natomiast o sukcesach w tworzeniu II Rzeczypospolitej czy o dokonaniach polskiej szkoły matematycznej.

Można też odnieść wrażenie, że niekiedy wartość naszych dokonań jest mierzona ilością i wielkością nieszczęść spadających na Polskę i Polaków. Nasze cierpienia – klęski ponoszone z rąk Tatarów, Szwedów, Rosjan, Niemców, zniszczenia miast i wsi, rozbiory i utrata samodzielnego bytu państwowego, okupacja, komunizm – są traktowane jako powód do sławy uzasadniającej szczególne znaczenie naszego narodu. Wartością zatem wnoszoną do skarbu kultury ludzkiej były i chwalebne śmierci naszych bohaterów (Henryka Pobożnego, Żółkiewskiego, Traugutta, by pominąć już legendarną śmierć Ordona), i walki przegrane, ale prowadzone w słusznej sprawie w imię wartości wyższych – wolności, sprawiedliwości, niepodległości. I właśnie ta druga, komplementarna wersja polskich dziejów głosiła, że słusznym powodem do chwały są nasze cechy narodowe: obrona tożsamości, umiłowanie wolności, przywiązanie do wiary, języka, tradycji. Przykłady niezłomnego Władysława Łokietka, „trzy razy wypędzanego i trzy razy na tron wracającego" (jak miał powiedzieć królowi szwedz-

Doktor h.c. UWr prof. Henryk Samsonowicz odbiera gratulacje od dziekana Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych prof. Bogdana Roka

kiemu siedemnastowieczny historyk Szymon Starowolski), walki i procesy z Krzyżakami, Czarnieckiego „rzucenie się przez morze... dla ojczyzny ratowania", przekonania, że „Polska nie umarła, póki my żyjemy", i półtorawiekowa walka o odzyskanie niepodległości wraz z powszechnie przyjmowaną prawdą, że „nie rzucim ziemi, skąd nasz ród" – wszystkie te wydarzenia, podobnie jak najnowsze, zachodzące w ciągu ostatnich czterdziestu lat, mają świadczyć o naszej zbiorowej niezwykłości.

Rektor prof. Leszek Pacholski, dr h.c. prof. Henryk Samsonowicz, promotor prof. Rościsław Żerelik i dziekan prof. Bogdan Rok

Jestem najdalszy od tego, by w naszych dziejach obfitujących w katastrofy nie dostrzegać wielu wspaniałych wydarzeń świadczących jak najlepiej o naszym społeczeństwie. Nie bez przyczyny i w czasach niewoli, i w dobie wielkiej „Solidarności" Polska uosabiała hasło wolności „dla was i dla nas", symbol sprawiedliwej walki z niewolą. Słusznie też są cenione w historii cechy wyróżniające naszych bohaterów: odwaga, upór, wierność sprawie, dla której warto było poświęcić i dobra doczesne, i życie. Czy jednak historia Polski powinna być widziana przez pryzmat martyrologii, czy stanowi – jak do dziś chcą niektórzy politycy – przykład nieudolności organizacyjnej, samowoli, braku trafnej wizji? Czy położenie geograficzne Polski skazywało ją zawsze na obronę, niekiedy rozpaczliwą i nieskuteczną, swego istnienia i swej tożsamości? Czy też należy postrzegać naszą przeszłość jako wyjątkową, Polskę jako „mesjasza narodów"?

Dla pesymisty jest wiele przykładów, które mogą potwierdzać jego czarnowidztwo. Kraj ubogi w bogactwa naturalne, zamieszkany przez niezbyt licznych mieszkańców, leżący na peryferiach wielkich ośrodków cywilizacji światowej, zapóźniony w pisarstwie, charakteryzujący się niesfornością swych obywateli rzeczywiście może stanowić przykład wypominany przez niektórych sąsiadów – złej „polskiej gospodarki", anarchii politycznej, zacofania kulturalnego. Już samo powstanie naszego państwa może być widziane jako czysty przypadek. W X wieku przecież otoczone było ono niemal ze wszystkich stron przez znacznie lepiej zorganizowane społeczności, bogatsze, podtrzymujące kontakty z ówczesnymi ośrodkami kultury. Nagłe pojawienie się państwa piastowskiego jest istotnie pozornie mało zrozumiałe. Co więcej, mimo sukcesów Mieszka i Chrobrego, mimo *factum* świętego Wojciecha zdawać by się mogło, że trzy pokolenia po utworzeniu państwa polskiego podzieli losy wielu efemerycznych bytów politycznych w środkowowschodniej Europie. Mimo większych i mniejszych sukcesów politycznych jednolity organizm rozpadł się na przełomie XII i XIII wieku. Polska nadal stanowiła peryferie Europy. Nastał, co prawda, czas świetności Królestwa Polskiego rozpoczęty unią z Litwą. Ale czy został on wykorzystany dla wzmocnienia państwa? Czy – odwrotnie – skutki związku Obojga Narodów nie legły u podstaw późniejszych konfliktów wyznaniowych, narodowościowych i politycznych, nie wypaczyły systemu politycznego Rzeczypospolitej? Okres od połowy XVII do schyłku następnego wieku to czas agonii państwa rozpaczliwie powstrzymywanej próbami naprawy spóźnionymi, niezrealizowanymi. Przez następne dwieście lat spieraliśmy się, kto winien był tej katastrofy – „my" czy „oni"? Czy u podłoża klęsk leżały nasze wady: zaściankowość, konserwatyzm, zawiść, ciemnota – zjawiska, niestety, częste i obecnie – czy złowrogie spiski zaborczych sąsiadów? Fakt, że małe Prusy stanowiły silniejsze państwo niż rozległa Rzeczpospolita, jakoś nie stawał się przedmiotem refleksji nad przyczynami rozbiorów. To prawda, że upadek państwa przyniósł wzmocnienie świadomości narodowej w wyniku reform Sejmu Wielkiego, zrywu Kościuszkowskiego, walk Legionów Dąbrowskiego. Znowu jednak były to działania piękne, tworzące podstawy krzepiącej serca legendy, ale przecież nie zapobiegły katastrofie.

Wiek XIX bywa widziany jako czas rozpaczliwej walki o przetrwanie. Podkreśla się brak możliwości sukcesów militarnych w licznych powstaniach, wspomina się też niski stan świadomości zbiorowej polskich chłopów stawiających pomniki wdzięczności carowi rosyjskiemu za uwolnienie ich z poddaństwa, omawia się również narastające konflikty społeczne i narodowe. To prawda, że pod koniec I wojny światowej ziścił się cud – odzyskaliśmy niepodległość, pokonaliśmy bolszewików, stworzyliśmy własne państwo. Ale znowu „potępieńcze swary" towarzyszyły jego budowie, a dwadzieścia lat później nastąpiła katastrofa, która przedłużała się i po zakończeniu wojny aż – tu znowu rozpoczynamy swary – czy do Okrągłego Stołu, czy do przyszłej IV RP? Tak przedstawiane dzieje stanowią swoistą formę wyróżniania naszego narodu przez uprawianie zbiorowego masochizmu. Czyżby cechy charakterystycznej naszego społeczeństwa?

Jest zapewne nieco prawdy w sądach mówiących o nas jako społeczności lubującej się w swych cierpieniach. Jest też prawdą, że drugą cechą charakteryzującą naszą zbiorowość jest – jak już była mowa – niekiedy nadmierna mitologizacja osiągnięć i sukcesów. Trzy razy przecież wkraczaliśmy do Kijowa, Rzeczpospolita jakoby obejmowała całe międzymorze. Hasłami znajdującymi natychmiastowy odzew Polaków są nazwy zwycięskich bitew – Psie Pole, Grunwald, Wiedeń, Warszawa, oraz imiona naszych wodzów – od hetmana Tarnowskiego aż do marszałka Piłsudskiego. Warto jednak przypomnieć, że to, jak przedstawiamy nasze dzieje i tworzymy mity na ich temat, stanowi przede wszystkim źródło wypływające z naszych zbiorowych potrzeb. Niekiedy wynikają one z pragnień, aby być dowartościowanym, niekiedy z tęsknot do zmian ustrojowych i politycznych. Gall Anonim podkreślał wartość naszej dynastii jako wybranej przez Boga. Mistrz Wincenty kazał nam zwycięsko walczyć z Aleksandrem Wielkim i Juliuszem Cezarem. Jan Długosz nie musiał szukać krzepiących przykładów, nasze dobre miejsce w Europie było zapewnione. Doszukiwał się zaś Sarmatów pośród naszych przodków, którzy mogli stawać w szranki z potomkami starożytnych Rzymian. Warto podkreślić, że w epoce długa genealogia mitycznych władców Polski zaczęła współistnieć wraz z tworzoną wersją czasów Oświecenia i dojrzewaniem narodu polskiego. Naruszewicz oparł się na źródłach poddanych krytyce. Krasicki w swych rozmowach zmarłych przytaczał dialog Bolesława Chrobrego z Kazimierzem Wielkim:

„Miecz swój wyszczerbiłem o bramę Kijowa, słupy graniczne wbiłem w dno Sali" – chwalił się ten pierwszy. „Wybacz – odpowiadal Kazimierz – ale czy warto niszczyć cenne uzbrojenie i po co, wbijając pale w dno rzeki, przeszkadzać w owocnym spławie?". Zapewne z tych jakże odmiennych poglądów wyrastała słynna polemika między szkołą krakowską a warszawską. Niezależnie od uwag krytycznych pod adresem obu tych koncepcji skłaniały one co światlejszych Polaków do zastanawiania się nad własnymi losami, do podejmowania przez wiele następnych pokoleń badaczy prób przybliżania się do rzetelnej wiedzy o przeszłości owocującej walką z różnymi mitami. Mity naszych początków ukazywały polskie kompleksy. Mity Oświecenia wypływały z uświadamianej potrzeby budowy silnej gospodarki. Mity XIX wieku – z potrzeby zrozumienia upadku państwa i, w miarę możliwości, ukazania jego przyczyn sprawczych. Niekoniecznie należy bliżej wyjaśniać znaczenie pamięci o II RP w czasach PRL. Można jedynie wskazać na widoczne w nich potrzeby niepodległości, tożsamości narodowej, satysfakcji z udanej odbudowy państwa.

W tej wizji dziejowej mogą budzić niepokój dwie jej cechy. Wśród osiągnięć nie wymienia się zbyt wielu przykładów mądrości naszych przodków. Jakże aktualnie brzmi dewiza Zamoyskiego: „takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie". Niektóre zaś legendy dotyczące bitew pod Wiedniem, Racławicami czy Stoczkiem zdają się brać pod uwagę jedynie ich znaczenie propagandowe, a nie realne konsekwencje.

Co powoduje, że obraz naszej przeszłości bywa przedstawiany w krzywych zwierciadłach? Można sądzić, że dzieje się tak z dwóch przyczyn – pierwsza wiąże się z naszymi kompleksami wynikającymi z klęsk ponoszonych przez ostatnie trzysta lat, druga zaś jest pochodną roli, jaką historia odgrywała w tych czasach. Pełniła ona – jak wiemy – funkcję zastępczą własnego państwa, własnego prawa, stanowiła jeden z najważniejszych czynników zachowania naszej tożsamości. Miała też za zadanie krzepienie serc, podtrzymywanie nadziei zmartwychwstania państwa. Stąd, między innymi, ukazywanie złych sąsiadów, przypisywanie im złych cech. Im gorzej przedstawiani byli Niemcy i Rosjanie, Żydzi i Ukraińcy, tym my wypadaliśmy lepiej, korzystniej. Tworzyły ten stan rzeczy dwa pozornie sprzeczne kompleksy: z jednej strony niższości, a z drugiej – megalomanii narodowej. Oba były wykorzystywane przez bieżące programy polityczne, służąc – jak zawsze i wszędzie – różnym partiom i różnym ideologiom.

Oczywiście byli myśliciele, działacze społeczni, liczni historycy, którzy potrafili pokazywać przeszłość bardziej obiektywnie. W kategorii narodów mniejszych, później przyjętych do cywilizacji chrześcijańskiej, nasze dzieje mogą być przecież źródłem optymizmu. Trwaliśmy skutecznie przez tysiąc lat, stworzyliśmy model wspólnoty – Rzeczypospolitej Obojga Narodów, której ustrój stanowił, kto wie, czy nie najlepszy ze znanych, wzorzec jednoczącej się Europy. Społeczeństwa, w którym współżyły różne wyznania i religie, różne języki, różne obyczaje. Państwa, którego prawa, póki się nie zdegenerowały, były jedną z ciekawszych propozycji ustroju parlamentarnego działającego na podstawie „ucierania" konstytucji, uzgadniania uchwał. Jestem najdalszy od pisania panegiryku na cześć naszych przodków, ale czy ich umiejętność łączenia kultur wschodu i zachodu, północy i południa nie jest wzorem dla dzisiejszych polityków poszukujących najlepszych form współżycia narodów? Warto zwrócić uwagę na zjawisko chyba niedocenione w naszym piśmiennictwie. Przecież te cechy grupowe, przywiązanie do wolności, do uznawania praw grupowych, innymi słowy – do tożsamości wspólnot ludzkich, prowadziły do swoistego fenomenu. Przybysze niemal z wszystkich krajów Europy, także z tych, które uczestniczyły w rozbiorach, polonizowali się nie tylko przyjmując język, obyczaje, tradycje, lecz także stając się gorącymi patriotami walczącymi o Polskę niepodległą. Nazwa „Polska" stawała się hasłem wolności ludów zarówno w czasach niewoli, jak i w okresie wielkiej „Solidarności", kiedy obwieszczała początek Jesieni Ludów. U progu czasów nowożytnych Rzeczpospolita była w obrębie europejskich cywilizacji jednym z niewielu – jeśli nie jedynym – państw uznających wielość kultur za normę życia publicznego.

Nie możemy oczywiście zamykać oczu na ciemnotę szlachty, na niezdrowe ambicje i egoizm magnatów, na szerzenie się bezprawia i samowoli. Nie można także nie dostrzegać głoszonych w Polsce haseł, w których indywidualne cechy człowieka i jego poglądy są traktowane jako odstępstwo od „jedynie słusznych" obowiązujących norm. Warto chyba powtórzyć znaną prawdę, że każda jednostronność prowadzi do wypaczenia obrazu rzeczywistości. Nie jesteśmy w rodzinie narodów Europy społecznością wyjątkową. Przyjęliśmy wyznacznik cywilizacyjny naszego kontynentu – chrześcijaństwo. Adaptowaliśmy kolejną cechę wyróżniającą – samorządy terytorialne. Mieliśmy w swej historii karty wielkie i karty haniebne. Mieliśmy też od zarania dziejów kompleksy wyrosłe z naszej biedy i zacofania. Mieliśmy również ambicje tworzenia lepszego świata.

Jeśli warto o tym mówić, to dlatego, że w warunkach zdrowego, prawidłowo funkcjonującego państwa ani mity nie będą potrzebne (chyba że do zaspokojenia różnych, niekiedy wątpliwych opcji politycznych), ani ogląd naszej historii jako pasma niepowodzeń bądź świadectw naszej niepowtarzalnej chwały. Żyjemy w epoce wielkiej „Solidarności", zjednoczenia z Europą, w epoce naznaczonej dziełem polskiego papieża i współczesnej – oby trwałej – koniunktury gospodarczej. Nie ma potrzeby ani spoglądać na siebie jedynie przez pryzmat różnych grzechów, których nam nie brakuje, ani zachwycać się sobą, jako że do doskonałości nam jeszcze daleko. Nie wpadajmy, jak zdarzało się to w XIX wieku, w obsesję przeszłości. Zbrojni naszymi doświadczeniami patrzmy w przyszłość.

Wybrana literatura

Bogucka M., *Historia kultury polskiej*, Warszawa 2008.

Friszke A., *Polska. Losy państwa i narodu 1939-1989*, Warszawa 2003.

Holzer J., *Dwa stulecia Polski i Europy*, Poznań 2004.

Karpiński J., *Trzecia niepodległość*, Warszawa 2001.

Kula M., *Między przeszłością a przyszłością*, Poznań 2004.

Polska na przestrzeni wieków, pod red. J. Tazbira i in., Warszawa 2006.

Polska refleksja nad narodem, pod red. W. Bursztyi in., Poznań 2002.

Samsonowicz H., *O „historii prawdziwej"*, Gdańsk 1997.

Tazbir J., *Rzeczpospolita i świat*, Warszawa 1973.

Tazbir J., *Polska przedmurzem Europy*, Warszawa 2004.

Wandycz P., *Rola powstań narodowych w dziejach Polski*, Księga XV Zjazdu Historyków Polskich, Gdańsk 1994.

Wapiński T., *Pokolenia Drugiej Rzeczypospolitej*, Wrocław 1991.

Dziękuję Wydawnictwu Uniwersytetu Wrocławskiego za udostępnienie opublikowanego wykładu, a Panu profesorowi H. Samsonowiczowi za zgodę na publikację

Kazimiera Dąbrowska

Oracje dziekańską przedstawił prof. Bogdan Rok

Laudację wygłosił promotor prof. Rościsław Żerelik

fot Jerzy Katarzyński

Kolejny doktorat h.c. dla prof. Wrzesińskiego

Podczas inauguracji nowego roku akademickiego, 1 października br., profesor Wojciech Wrzesiński z Uniwersytetu Wrocławskiego odebrał w Centrum Konferencyjnym w Kortowie tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Zasłużony dla rozwoju humanistyki olsztyńskiej prof. Wrzesiński wygłosił wykład inauguracyjny pt. „Historyk w Olsztynie – posłannictwo i obowiązki".

Prof. zwyczajny dr hab. Wojciech Stanisław Wrzesiński, jeden z najwybitniejszych historyków polskich, wytrawny badacz dziejów XIX i XX wieku, ceniony niemcoznawca. Absolwent Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, związany z Uniwersytetem Wrocławskim. Autor blisko ośmiuset prac naukowych, w tym kilkudziesięciu książek fundamentalnych w polskiej historiografii XIX i XX wieku oraz historiografii stosunków polsko-niemieckich. Ceniony znawca dziejów polskiej myśli politycznej. Zajmuje się też dziejami Warmii i Mazur. Aktywnie uczestniczył w budowaniu olsztyńskiego środowiska humanistycznego. Olsztyn opuścił w 1965 r. Od 1984 r. jest prezesem Rady Naukowej Ośrodka Badań Naukowych.

Współautor *Historii Uniwersytetu Wrocławskiego*. Promotor kilkudziesięciu przewodów doktorskich, opiniodawca rozlicznych przewodów habilitacyjnych i profesorskich. Redaktor serii wydawniczych.

Był prorektorem Uniwersytetu Wrocławskiego, rektorem, dziekanem Wydziału Filozoficzno-Historycznego i przez wiele lat dyrektorem Instytutu Historycznego. Przez sześć lat był prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Od 1986 r. zasiada w Prezydium Komitetu Nauk Historycznych PAN, w latach 1989-1999 przewodniczył Kuratorium Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Od 1998 r. jest członkiem Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułu Naukowego. Członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności, członek wielu towarzystw krajowych i zagranicznych, ceniony nie tylko w środowisku historycznym, lecz także politologicznym i socjopsychologicznym.

Doktor honoris causa Uniwersytetu Opolskiego i Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

Prof. Wojciech Wrzesiński

O sukcesie badawczym zespolu prof. Soboty w „Chemical & Engineering News"

Model centrum aktywnego katalizatora do polimeryzacji olefin

Synteza połimerów z surowców pochodzących z ropy naftowej jest jednym z najbardziej fundamentalnych procesów szeroko wykorzystywanych w przemyśle tworzyw sztucznych. Profesor Piotr Sobota z Wydziału Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego wraz ze swoim zespołem badawczym po raz pierwszy wyjaśnili budowę centrum aktywnego katalizatora stosowanego przez światowe koncerny do produkcji poliolefin.

Wyniki swoich badań opublikowali na łamach amerykańskiego czasopisma *Inorganic Chemistry* (DOI: 10.1021/ic7013094), jednego z najważniejszych czasopism chemicznych w USA. Badania te zostały zauważone przez światowej klasy naukowców i ich znaczenie zostało opisane we wrześniowym numerze prestiżowego czasopisma amerykańskiego *Chemical & Engineering News*. Naszym badaczom udało się po raz pierwszy wyjaśnić jak wygląda centrum aktywne przemysłowego katalizatora służącego do otrzymywania tworzyw sztucznych, które

Od lewej dr Lucjan Jerzykiewicz, prof. Piotr Sobota, mgr Łukasz John i dr Józef Utko

są używane codziennie, np. butelki plastikowe, długopisy, opakowania.
Jest to ogromne osiągnięcie, ponieważ jeszcze żadnego z polskich uczonych takie wyróżnienie nie spotkało. Tym bardziej że dotyczy zastosowania nauki w przemyśle. Innowacyjność jest na czasie. Narzeka się, że w Polsce uczeni niewiele dla przemysłu robią.
W artykule zostały omówione wyniki badań zespołu badawczego prof. Soboty. Badawczy sukces polega m.in. na tym, jak opisano w C&EN, że typowy przemysłowy katalizator do otrzymywania polipropylenu składa się z prekursora zawierającego chlorki bądź alkoholany magnezu i tytanu, np. $Mg_3Ti(OR)_8X_2$ (gdzie R = grupa alkilowa, X = *o*-krezol lub OCH_2CH_3). Struktura tego katalizatora dotychczas nie była znana. Wrocławskim uczonym

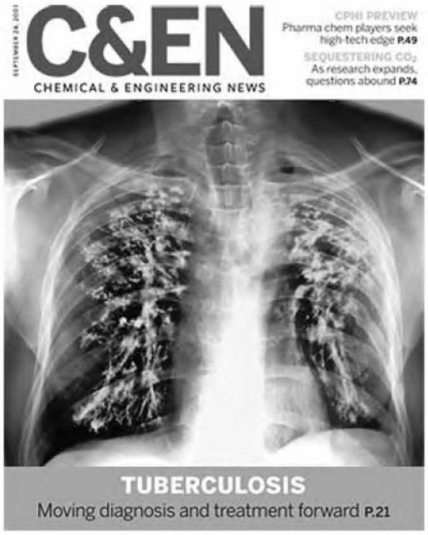

udało się wyizolować manganowy analog zawierający jednostkę Mn_3Ti z chiralnym atomem tytanu i określić jego strukturę krystaliczną. Otrzymany model pozwala na głębsze zrozumienie skomplikowanego procesu stereoselektywnej polimeryzacji. Uczeni zasugerowali, że atom tytanu zajmujący chiralną pozycję w prekursorze narzuca chiralną orientację rosnącej nitki polimeru. Efekt ten pozwala na uporządkowany wzrost łańcucha, a powstały polimer jest stereoregularny.
Wyniki tych badań mogą się przyczynić do opracowania nowej generacji katalizatorów i syntezy nowych materiałów.

(kad)

Prof. Redlich czlonkiem PAU

Członkiem Połskiej Akademii Umiejętności został prof. Krzysztof Redlich, fizyk teoretyk z Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny w Zakładzie Cząstek Ełementarnych.

Profesor Krzysztof Redlich jest uznanym, aktywnym naukowcem zajmującym się kwantową teorią pola i jej sformułowaniem na sieci, fenomenologią ciężkich jonów i modelowym opisem plazmy kwarkowo- gluonowej, a także teorią cząstek elementarnych. Jego badania dotyczące produkcji cząstek dziwnych w zderzeniach jądro – jądro, fluktuacji ładunków oraz warunków wymrażania plazmy kwarkowo-gluonowej i ich konsekwencji doświadczalnych wprowadziły nowe idee i odegrały istotną rolę w rozwoju badań nad nowym stanem materii hadronowej. Profesor jest uznany w literaturze za prace dotyczące sformułowania fizyki statystycznej układów silnie oddziałujących cząstek z uwzględnieniem praw zachowania ładunków. Jego prace dotyczące produkcji fotonów w materii QCD otrzymane w ramach termicznej teorii pola i uwzględniające resumację szeregu perturbacyjnego, były pionierskie w literaturze. Wyniki prof. Redlicha dotyczące statystycznej QCD na sieci w niezerowej temperaturze oraz gęstości liczby barionowej miały istotny wpływ na zrozumienie własności fizycznych i struktury fazowej materii hadronowej. Profesor Re-

dlich jest szeroko znany na świecie, na zaproszenie uczestniczył w kilkudziesięciu konferencjach międzynarodowych, gdzie prezentował swoje wyniki badań. Prowadził także badania w wiodących ośrodkach w Europie i w USA. Jest autorem 158 prac naukowych, które według bazy danych HEP-SPIRES uzyskały już ponad 3700 cytowań, w tym 7 prac, które uzyskały ponad 100, a jedna ponad 300 cytowań. Za prace w dziedzinie ciężkich jonów prof. Redlich został uhonorowany prestiżową Nagrodą Naukową Fundacji Aleksandra von Humboldta w 2001 r.
Prof. Krzysztof Redlich jest drugim, obok profesora Jana Łopuszańskiego, fizykiem teoretykiem z Uniwersytetu Wrocławskiego, którego Polska Akademia Umiejętności przyjęła w poczet swoich członków.

(kad)

Polska Akademia Umiejętności

Akademia Umiejętności została utworzona w 1872 r., w wyniku przekształcenia istniejącego od 1815 r. Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Pełniła od początku funkcję ogólnopolskiej instytucji naukowej i kulturalnej. Po pierwszej wojnie światowej, przemianowana na Polską Akademię Umiejętności, stała się niezależną od państwa, oficjalną reprezentacją nauki polskiej, także wobec międzynarodowych organizacji naukowych. Publikowano wówczas ponad 100 serii wydawniczych, wśród nich monumentalny *Polski Słownik Biograficzny*. Działalność PAU w tym samym zakresie była kontynuowana po okupacji niemieckiej do 1952 r., kiedy jej agendy i majątek zostały przejęte decyzją władz na rzecz utworzonej wówczas Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. PAU nie została jednak rozwiązana, tak że działalność jej mogła być podjęta zaraz po transformacjach ustrojowych w 1989 r. Według danych z czerwca 2007 r. PAU liczyło 475 członków, w tym 148 czynnych, 154 korespondentów i 171 zagranicznych, z których każdy utrzymuje żywe kontakty z nauką polską. Akademia wybrała nadto czterech członków honorowych, którymi byli Jan Paweł II i Jan Nowak-Jeziorański, a są Władysław Bartoszewski i ks. kardynał Franciszek Macharski.

Prof. Milica Semków w Komitecie PAN

W wyniku przeprowadzonych wyborów do Komitetu Słowianoznawstwa Polskiej Akademii Nauk na kadencję 2007-2010 jego członkiem została prof. Milica Semków. Komitet ten wchodzi w skład Wydziału I Nauk Społecznych.

Profesor Milica Semków reprezentuje filologię rosyjską, rosyjską literaturę radziecką. Na Uniwersytecie Wrocławskim kieruje Zakładem Serbistyki.
Zainteresowania naukowe prof. Milicy Semków są związane z literaturą i folklorem słowiańskim, a szczególnie z problemem recepcji ludowych pieśni słowiańskich w Polsce w dobie romantyzmu. Drugi nurt badań dotyczy literatury serbskiej i chorwackiej. Zainteresowanie folklorem zaowocowało przygotowaniem do druku pieśni i przysłów południowosłowiańskich, pozostających w spuściźnie rękopiśmiennej Oskara Kolberga.
Rezultaty badań naukowych prof. M. Semków prezentowała wielokrotnie na międzynarodowych spotkaniach slawistycznych w Belgradzie i na Ukrainie.

(kad)

Studiowanie we Wroclawiu oplaca się... finansowo!

Jury drugiego konkursu internetowego dla kandydatów na studia we wrocławskich uczelniach wyłoniło laureatów. Wręczenie nagród odbyło się 12 października w sali sesyjnej Rady Miejskiej.

Małgorzata Hewelt, Michał Ciołczyk i Marta Ćwiek

„Wygraj indeksy, stypendia i miejsca w akademikach wrocławskich uczelni" – Studiuj za Frajer – to hasło, które miało przyciągnąć do studiowania w naszym mieście młodych spoza Wrocławia. Udało się. Konkurs cieszył się dużą popularnością, był bowiem promowany poprzez artykuły i banery zamieszczane w Internecie oraz na reklamach billboardowych w całym kraju. Kandydaci odpowiadali na pytania według wybranej ścieżki tematycznej i dodatkowo na pytania ze znajomości miasta Wrocławia.

Uniwersytet Wrocławski ufundował dla zwycięzców trzech ścieżek tematycznych: humanistycznej, przyrodniczej i nauk ścisłych, jednorazowe stypendia po 3000 zł. Zdobyli je odpowiednio: Michał Ciołczyk z Jaworzna, student I roku administracji, Małgorzata Hewelt z Wejherowa, studentka I roku geografii, i Marta Ćwiek z Radomska, studentka I roku matematyki. Laureaci z UWr odebrali dyplomy stypendialne z rąk prorektora prof. Ryszarda Cacha.

Laureatom pogratulował prorektor prof. Ryszard Cach

Konkurs odbył się dzięki współpracy wladz miasta z uczelniami. Z Biurem Promocji miasta Wrocławia współpracowały: Uniwersytet Wrocławski, Politechnika Wrocławska, Akademia Ekonomiczna, Wyższa Szkoła Bankowa, Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji TWP oraz Dolnośląska Wyższa Szkoła Służb Publicznych „Asesor".

(kad)

Programy w języku angielskim na UWr wspiera Urząd Marszalkowski

Uniwersytet Wrocławski na mocy wcześniej zawartej umowy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego otrzymał na początku września br. dotację na realizację projektu „Doskonalenie kompetencji językowych pracowników akademickich".

Udzielone wsparcie finansowe w wysokości 63 118 złotych pozwoliło na dofinansowanie kursów języka angielskiego 136 nauczycielom akademickim Uniwersytetu. Kursy już trwają.
Uczestnicy kursu wnieśli opłaty w wysokości 300 złotych za kurs i 30 złotych za podręcznik.
Projekt zakończy się w grudniu br.

Z deklaracji przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego wynika, że Uniwersytet Wrocławski może liczyć na podobne wsparcie z budżetu województwa również w przyszłym roku.

Uniwersytet Wrocławski otrzymał także z Urzędu Marszałkowskiego dotację na realizację projektu „Przygotowanie studiów w języku angielskim", którego celem jest dalsze wdrażanie programów magisterskich w języku angielskim.
Subwencję na ten cel w wysokości 200 991 złotych Uniwersytet otrzyma na początku listopada. Wsparcie to umożliwi częściowe sfinansowanie wprowadzanych programów studiów w języku angielskim na naszej uczelni.

Zgodnie z informacjami przekazanymi z Urzędu Marszałkowskiego, Uniwersytet Wrocławski ma szanse uzyskać kolejne dofinansowanie jeszcze w bieżącym roku w związku z koniecznością zakupu literatury naukowej, programów komputerowych i czasopism w języku angielskim.

Pełnomocnik Rektora ds. Promocji i Rekrutacji Studentów Zagranicznych
mgr Ewa Solecka-Drew
ewa.solecka@uni.wroc.pl
Pełnomocnik Rektora ds. Oferty Edukacyjnej w Języku Angielskim
dr Piotr Sula
p.sula@politologia.wroc.pl

Stypendia i subwencje FNP

Szanowni Państwo,
Uprzejmie przypominam o możliwości ubiegania się o stypendia, subwencje i inne formy wsparcia ze strony Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. FNP jest niezależną, pozarządową instytucją typu non-profit, której misją jest wspieranie nauki w Polsce. Na zaspokojenie starannie wybranych, istotnych potrzeb nauki Fundacja przeznaczyła w minionych latach środki o łącznej wartości prawie 290 milionów zł. W bieżącym roku na wspieranie nauki została wyasygnowana kwota ponad 26 milionów zł. W 2007 r. FNP kontynuuje strategię zmierzającą do zwiększania bezpośredniego wsparcia dla najlepszych uczonych i zespołów badawczych, promowania wcześniejszego uzyskiwania niezależności naukowej przez młodych uczonych oraz rozwijania współpracy międzynarodowej. Spośród tegorocznych projektów Fundacji w dalszym ciągu jest możliwa partycypacja w programach, w których termin składania wniosków upływa z końcem bieżącego miesiąca (do 30.10.2007 – Program INNOWATOR i Stypendia konferencyjne; do 31.10.2007 – Program START i Stypendia dla naukowców zagranicznych na badania w Polsce), a także w pozostałych projektach (do 15.11.2007 – Program NESTOR; w dowolnym terminie – Programy: NOVUM i MONOGRAFIE).

Szczegółowe informacje o ofercie dostępne są na stronie Fundacji www.fnp.org.pl oraz na stronie Działu Badań Naukowych www.dbn.uni.wroc.pl.
Jednocześnie pragnę poinformować, że Fundacja na rzecz Nauki Polskiej przyjęła zaproszenie Działu Badań Naukowych i w pierwszej połowie stycznia zaprezentuje w Uniwersytecie Wrocławskim swoją ofertę programową na rok 2008. O dokładnym czasie i miejscu spotkania zostaną Państwo poinformowani z odpowiednim wyprzedzeniem.

Prof. dr hab. Krzysztof Nawotka
Prorektor ds. Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą

Piknik

Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Leszek Pacholski zaprosił 6 października do Ogrodu Botanicznego na pierwszy w tym roku akademickim piknik. Nauczyciele akademiccy przybyli z osobami towarzyszącymi. Spotkaniu w plenerze sprzyjała tego dnia słoneczna pogoda.

fot. Jadwiga Popowicz

Konkurs o Nagrodę Naukową „LEOPOLDINA" 2008

REKTOR UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO

ogłasza konkurs o Nagrodę Naukową „LEOPOLDINA" 2008
Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego

Nagrodą w wysokości 20 000 zł zostanie wyróżniona praca młodego naukowca Uniwersytetu Wrocławskiego z dziedziny nauk humanistycznych, uwzględniająca aspekty niemiecko-polskie lub europejskie, która została już opublikowana albo przyjęta do publikacji po przedstawieniu odpowiedniej dokumentacji. Praca musi być napisana w ostatnich dwóch latach.
Kandydatów do konkursu zgłasza na piśmie w Biurze Rektora dwóch profesorów Uniwersytetu Wrocławskiego w terminie do 20 grudnia 2007 r. Zgłoszone prace muszą zawierać recenzje dwóch specjalistów z danej dyscypliny. Zgłoszenia wraz z życiorysem oraz recenzje powinny być przedłożone w języku polskim i niemieckim.
Autor pracy nie może przekroczyć 40. roku życia. Zgłoszona praca może być również współautorstwa kilku osób, po wcześniejszym złożeniu pisemnej zgody wszystkich autorów na przystąpienie do konkursu. Autor jest zobowiązany również do złożenia pisemnego oświadczenia, że praca nie została złożona już w innym konkursie.
Zgodnie ze statutem Nagrody oceny złożonych prac dokona Kuratorium, w którego skład wchodzą niemieccy i polscy profesorowie wybrani przez Zarząd Towarzystwa.
Nagroda Naukowa „Leopoldina" zostanie wręczona podczas uroczystego posiedzenia Niemiecko-Polskiego Towarzystwa 7 czerwca 2008 r. w Auli Leopoldyńskiej.

Pożegnanie nauczycieli akademickich

28 września na uroczystym spotkaniu w Sali Senatu Rektor prof. Leszek Pacholski pożegnał nauczycieli akademickich, którzy w tym roku osiągnęli wiek emerytalny.

Z tej okazji Jego Magnificencja wręczył nauczycielom Medale Jubileuszowe Uniwersytetu Wrocławskiego. Wśród zaproszonych byli:

- prof. Danuta Konopińska – Wydział Chemii
- prof. Antoni Polanowski – Wydział Biotechnologii
- prof. Tadeusz Wilusz – Wydział Biotechnologii
- prof. Jan Wrabec – Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
- dr Bolesław Chamot – Wydział Filologiczny
- mgr Katarzyna Grabowska – Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
- dr Maria Hanuza – Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
- mgr Janina Haupa – Wydział Filologiczny
- mgr Irena Januszkiewicz – Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
- dr Zofia Karwecka – Wydział Chemii
- dr Iwona Krosny Wekselberg – Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
- dr Danuta Kubiak – Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
- dr Danuta Łowicka – Wydział Filologiczny
- mgr Klementyna Magnowska – Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
- dr Maria Modrzejewska – Wydział Nauk Biologicznych
- dr Danuta Mrozińska – Wydział Chemii
- dr Teresa Pakszys – Wydział Filologiczny

- mgr Jolanta Post – Studium Intensywnej Nauki Języka Angielskiego dla pracowników
- dr Krystyna Smereka – Wydział Filologiczny
- dr Barbara Szczodrowska-Kozar – Wydział Fizyki i Astronomii
- mgr Lidia Wąsik – Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
- dr Zdzisław Zachmacz – Wydział Filologiczny
- dr Maria Cyfert – Wydział Chemii

(kad)

fot. Jerzy Katarzyński

Zakończył się X Dołnośląski Festiwał Nauki

Dołnośląski Festiwał Nauki to wyjątkowe przedsięwzięcie integrujące dolnośląskie środowisko naukowe i otwierające drzwi uczelni wszystkim chętnym do nauki, połączone z zabawą. Jego dziesiąta, jubileuszowa edycja zakończyła się we Wrocławiu 25 września, w regionie 19 października.

X Dolnośląski Festiwal Nauki należy uznać za imprezę ze wszech miar udaną. Po raz pierwszy od wielu lat wzięły w nim udział wszystkie wydziały Uniwersytetu Wrocławskiego i tradycyjnie już Biblioteka Uniwersytecka. W sumie jednostki te zaproponowały dwanaście pasaży, w tym 173 imprezy, w których uczestniczyło ponad 20 tys. osób. Festiwal przyniósł wymierne korzyści promocyjne, przyciągnął uczniów (przyszłych studentów) oraz licznych wrocławian zainteresowanych nauką.

Pracownicy Uniwersytetu Wrocławskiego współorganizowali także imprezy środowiskowe, uczestniczyli w Parku Wiedzy i w edycji regionalnej. Pierwszy wykład w ramach imprez festiwalowych wygłosił prof. Jan Miodek z Instytutu Filologii Polskiej. Uroczysta inauguracja tradycyjnie już odbyła się w Auli Leopoldyńskiej. W trakcie inauguracji prof. Kazimiera Wilk (Koordynator Środowiskowy, Politechnika Wrocławska) przypomniała historię festiwalu, którego pomysłodawcą i pierwszym koordynatorem była prof. Aleksandra Kubicz z Uniwersytetu Wrocławskiego. Wygłoszenie wykładu inauguracyjnego przez Prezydenta Wrocławia dr. Rafała Dutkiewicza przypomniało wszystkim uczestnikom inauguracji, że Wrocław i uczelnie wyższe muszą promować się razem!

Uniwersytet Wrocławski zaprezentował następujące pasaże (w nawiasie liczba odwiedzających):

Wydział Filologiczny (550) i Biblioteka Uniwersytecka (1096): Literatura, teatr, historia (koordynator: dr hab. Magdalena Jonca, dr Edyta Kotyńska); Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych (1500): Człowiek, edukacja, kultura (koordynator: dr Filip Wolański); Wydział Nauk Społecznych (400): Polska w Europie i świecie (koordynator: dr hab. Jan Maciejewski, prof. UWr); Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii (800): Społeczeństwo, jego prawa, pieniądz i polityka (koordynator: dr hab. Piotr Jurek, prof. UWr); Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska (850): Nasza planeta Ziemia (koordynator: dr Wojciech Bartz); Wydział Nauk Biologicznych (dwa pasaże, 3603): Nauka spod znaku „bio"; Pasjonujący mikroświat (koordynator: dr Józef Krawczyk); Wydział Biotechnologii (500): Biotechnologia – piękna czy bestia? (koordynator: dr Magdalena Wołoszyńska); Wydział Chemii (1400): Tygiel Chemiczny (dr hab. Kazimierz Orzechowski, prof. UWr); Wydział Matematyki i Informatyki (5134): Łamanie głowy, czyli burza w mózgu (mgr Małgorzata Mikołajczyk); Wydział Fizyki i Astronomii (dwa pasaże, 4200): Cząstki i planety w ruchu i przestrzeni (fizyka, koordynator: prof. Ewa Dębowska); Cząstki i planety w ruchu i przestrzeni (astronomia, koordynator: mgr Barbara Cader-Sroka). Koordynatorem Dolnośląskiego Festiwalu Nauki 2007 na Uniwersytecie Wrocławskim była prof. Beata Ociepka.

Zgodnie ze specyfiką Uniwersytetu Wrocławskiego, przygotowane imprezy były bardzo różnorodne w treści i formie prezentacji. W skrócie: tłumy szturmowały salę, gdzie odbywał się wykład prof. J. Miodka, zbyt liczne – niestety – dzwonki telefonów komórkowych, o mało nie doprowadziły do zerwania posiedzenia Studium Generale o świecie dźwięków, Maraton Językoznawczy i Maraton Matematyczny znów wyzwoliły ducha walki, w tyglu chemicznym wrzało, cyrk fizyczny kręcił się przy uciesze publiczności, a w Instytucie Astronomicznym wiele osób siedziało po nocy! Na ul. Koszarowej nastąpiła pełna mobilizacja, pedagodzy mówili o feminizacji (zawodu nauczycielskiego), a prawnicy i ekonomiści, po zidentyfikowaniu sprawców całego zamieszania na podstawie pisma odręcznego, zastanawiali się nad globalizacją systemu bankowego. W edycji regionalnej festiwalu pracownicy UWr zaprezentowali trzynaście imprez, w tym niezwykle popularne Zabawy Matematyczne i Logo-Lego – Roboty.

Rektor PWr prof. Tadeusz Luty, prorektor UWr prof. Urszula Kalina-Prasznic i prof. Kazimiera A. Wilk, koordynator środowiskowy DFN

Prof. Beata Ociepka, w środku prof. Adam Jezierski

Podsumowując, należy podkreślić, że dużą wartością festiwalu na Uniwersytecie Wrocławskim jest integracja wydziałów ścisłych i humanistycznych, budowanie pomostów między dziedzinami nauki i poczucia wspólnej odpowiedzialności za jej rozwój.

X Dolnośląski Festiwal Nauki przyczynił się po raz kolejny do promocji dokonań naukowców Uniwersytetu Wrocławskiego w lokalnych i regionalnych mediach. Impreza ta nie zostałaby zrealizowana bez wielkiego zaangażowania koordynatorów wydziałowych (należą im się szczególne podziękowania!), szefów pasaży, badaczy prowadzących prezentacje i wykłady, w tym doktorantów oraz licznych studentów, którzy jako wolontariusze pomagali w przygotowaniu imprez. W organizacji pomogło także Biuro Promocji i Informacji. Ze względu na wielkość DFN pragnę jednak zwrócić uwagę, że realizacja takiego przedsięwzięcia siłami środowiska naukowego prowadzi także do zjawisk negatywnych, a zwłaszcza do odciągnięcia pracowników od nauki i dydaktyki na rzecz działań logistycznych (jak bieganie z flagami po mieście), często prowadzenia księgowości, przygotowania sal, kupowania sznurka do banerów itp. Festiwal, który od kilku lat przyciąga około 60-80 tys. uczestników, powinien więc zmierzać do profesjonalizacji, która spowoduje odciążenie pracowników naukowo-dydaktycznych od zadań technicznych.

Beata Ociepka

fot. Jerzy Katarzyński

Maraton językoznawczy

Cyrk fizyczny

Wielościany jednorodne

Biblioteka Cyfrowa

Odlotowa Chemia

Co z fantasy po Tolkienie

Tajemnice roślinnych kolorów

Obserwacje nieba

fot. Jerzy Katarzyński

Nitrzańska rocznica

W tym roku mija czterdzieści lat od założenia Gabinetu Komunikacji Literackiej i Eksperymentalnej Metodyki Pedagogicznej w Uniwersytecie Konstantyna Filozofa w Nitrze.

Jubileusz ten pozornie niezwiązany z Uniwersytetem Wrocławskim, tak naprawdę nakazuje wspomnieć o bliskich niegdyś związkach między wspomnianą słowacką jednostką organizacyjną i Zakładem Teorii Literatury Instytutu Filologii Polskiej. Z jednej strony to Franciszek Miko (1920) oraz Antoni Popovicz (1933-1984), z drugiej zaś doc. Aleksander Bereza (1933-1975), dr Jurand Banach (1950-1980) oraz dr (dziś profesor) Wojciech Soliński.
Droga naukowa polskich badaczy została przypomniana w dziele *Księga wspomnień. O zmarłych pracownikach powojennej polonistyki wrocławskiej*, pod red. Mariana Ursela (Wrocław 2002), dlatego też warto skupić się, choćby pobieżnie, na dokonaniach słowackich kolegów. Antoni Popovicz był z całą pewnością czołowym teoretykiem literatury i teorii przekładu. Dal się poznać przede wszystkim jako semiotyk i specjalista w zakresie problemów tłumaczenia tekstów artystycznych. To właśnie on jest autorem nowych, ważnych terminów naukowych „prototekst" [tekst główny] i „metatekst" [tekst pierwotny]. Podobne znaczenie miały również określenia „tekst pochodny" i „tekst celowy".
Od niego pochodzą także sformułowania „translatoryka" [przekładalność] i „kreolizacja", czyli znaczenia ujawniające się na styku między kulturą pochodną i tekstem celowym. Jego prace były tłumaczone na język włoski, niemiecki i rosyjski.
Innym nieco szlakiem podążał Franciszek Miko. Jego koncepcja semiotyczna zawierała się między lingwistyką i literaturoznawstwem i utrwalała rozumienie stylu jako struktury. W dalszej kolejności mamy tutaj do czynienia z aktem komunikacji pojętym stylistycznie (koncepcja wyrazowa). Z tego rodzi się system epistemologiczny, który jest pomocny w analizie i interpretacji liryki, folkloru, wychowania estetycznego, edukacji literackiej.
Miko nie stronił też od osiągnięć teorii informacji. Można zatem stwierdzić, że to właśnie styl jest wytworem ideowo – estetycznym, przenikającym całe dzieło literackie, więc fabułę i formę, idee i wspomnianą już estetykę, odniesienia społeczne i artystyczne, wreszcie tradycję i oryginalność autorską.
Dokonania Antoniego Popovicza i Franciszka Miki wpisują się w najpiękniejsze karty europejskiej semiotyki czy szerzej – teorii literatury.

Krzysztof Biliński

Odeszli na zawsze

Doc. dr Wiesław Samecki (23 XII 1927 – 7 VIII 2007)

Emerytowany docent Instytutu Nauk Ekonomicznych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii, wieloletni wicedyrektor Instytutu Nauk Ekonomicznych, kierownik Zakładu Ekonomii Politycznej Kapitalizmu. Wybitny teoretyk ekonomii. Autor wielu prac z teorii ekonomii. Wspaniały i szlachetny Człowiek.

Dziekan i Rada Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii oraz pracownicy Instytutu Nauk Ekonomicznych

Wspomnienie (1927–2007)

7 sierpnia 2007 r. zmarł we Wrocławiu doc. dr Wiesław Samecki, długoletni pracownik Instytutu Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Wrocławskiego.
Doc. dr Wiesław Adam Tadeusz Samecki urodził się 23 grudnia 1927 r. w Stanisławowie. W 1935 r. rozpoczął naukę w Szkole Podstawowej w Chorzowie, następnie w latach 1936-1938 kontynuował naukę w Szkole Podstawowej w Grudziądzu i w 1939 r. we Lwowie, gdzie otrzymał świadectwo ukończenia klasy piątej. W młodości często przebywał w Delatynie na Pokuciu, gdzie znajdował się dom jego dziadków. W nocy z 12 na 13 kwietnia 1940 r. w wieku 13 lat został przymusowo wywieziony wraz z rodziną do wsi Batmanowka, kołchoz Wostok k/Pieszkowki w Kazachstanie. Ze ZSRR wydostał się wraz z Armią Andersa przez Aszchabad, Teheran, Irak do Palestyny, gdzie w roku szkolnym 1943/1944 rozpoczął naukę w Junackiej Szkole Kadetów „Barbara" w Rehowot, Tel-Aviv, którą ukończył w 1946 r. W 1947 r. wyjechał do Wielkiej Brytanii, gdzie w 1948 r. uzyskał świadectwo maturalne w Junackiej Szkole Kadetów (należącej do Dywizji Generała Maczka) w Bodney w Szkocji.
W 1948 r. wrócił do Polski przez Gdynię, Bytom do Wrocławia. Po powrocie do Polski maturę nostryfikował w 1951 r.
W latach 1954-1958 studiował w Wyższej Szkole Ekonomicznej we Wrocławiu na Wydziale Ekonomiki Przedsiębiorstwa. W 1952 r. pracował na stanowisku księgowego w Domu Książki we Wrocławiu, a w latach 1953-1954 na mocy nakazu pracy jako planista w Bielawskich Zakładach Przemysłu Bawełnianego. Od 1 października 1954 r. pracował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego do 30 września 1993 r., kiedy przeszedł na emeryturę. Początkowo był zatrudniony jako pracownik techniczny (bibliotekarz) w Katedrze Ekonomii Politycznej, a od 1960 r. jako pracownik naukowy. Przeszedł wszystkie szczeble kariery zawodowej (asystenta, starszego asystenta, adiunkta, docenta). W 1965 r. uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy *Ryzyko i niepewność w działalności przedsiębiorstwa przemysłowego*, którą opublikowało PWE w 1967 r. Przez wiele lat kierował Zakładem Ekonomii Politycznej Kapitalizmu, przekształconego w 1990 r. w Zakład Ogólnej Teorii Ekonomii. W okresie 1975-1987 pełnił funkcję zastępcy Dyrektora Instytutu Ekonomii Politycznej.
Doc. dr Wiesław Samecki jest autorem wielu prac z zakresu teorii ekonomii, historii gospodarczej, które mają trwałą pozycję w polskiej współczesnej literaturze ekonomicznej. Zwłaszcza cenne są pozycje: *Gospodarowanie za pomocą planowania*, w której wykazał nieracjonalność gospodarki planowej, oraz monografia *Centralny Okręg Przemysłowy 1936-1939* analizująca finansowanie planu inwestycyjnego w Polsce, dokonywanego w warunkach niskiego poziomu oszczędności krajowych i równowagi budżetowej. Pracował naukowo do ostatnich dni, wydając w 2005 r. podręcznik dla studentów *Wprowadzenie do Ekonomiki*.
Doc. dr W. Samecki był wyróżniającym się pracownikiem dydaktycznym i naukowym. Był wzorem szlachetności i rzetelności, wychowawcą wielu pokoleń młodzieży. W niełatwych czasach socjalizmu bronił niezmiennie zasad gospodarki rynkowej. Jego solidna praca, przepiękny język publikacji, niezachwiana wiara w racjonalność reguł rynkowych pozostaną na zawsze w naszej pamięci.

prof. dr hab. Jarosław Kundera
Instytut Nauk Ekonomicznych

Sito gubi diamenty

W dość zamierzchlych historycznych czasach epoki środkowego PRL-u, przez łamy podówczas liberalizującej „Polityki" przetoczyła się jedna z bardziej istotnych dyskusji na temat szans edukacyjnych mlodego pokolenia. Redakcja nazwala ten cykl znamiennym i samowyjaśniającym się tytułem „Sito gubi diamenty". To, że materialowi niniejszemu, poświęconemu naszym sprawom uniwersyteckim, nadałem ten wlaśnie tytuł nie jest sprawą przypadku.

W czasach narastającej konkurencji, rankingów i wolnego rynku usług edukacyjnych wyższa uczelnia od dawna przestała być przysłowiową wieżą z kości słoniowej. Jest to stwierdzenie na tyle banalne – prawie „oczywista oczywistość" – że nie wymaga dalszych uzasadnień. Nie wystarcza już jednak, aby uczelniane sito nie gubiło diamentów. Po pierwsze, owe diamenty muszą tam trafić, po drugie – owe diamenty muszą być należycie eksponowane.

Kilka było bodźców, które przyczyniły się do napisania tego tekstu. Jednym z pierwszych była krótka notka umieszczona w ostatnim numerze „Przeglądu Uniwersyteckiego". Można się było z niej dowiedzieć, że mgr Karol Leluk, doktorant Instytutu Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego, otrzymał stypendium Samorządu Wrocławia przeznaczone dla doktorantów mających szczególne osiągnięcia w dziedzinach ważnych dla rozwoju Wrocławia. Wiadomość jest bezsprzecznie sympatyczna, szczególnie dla zainteresowanego. Należą się gratulacje. Tak się jednak składa, że pełniąc funkcję Pełnomocnika Prezydenta Wrocławia ds. Nauki mam możność zapoznania się z obszerniejszymi i porównawczymi danymi. A te porównania nie skłaniają już do optymizmu – przynajmniej, jeśli chodzi o środowiskową rolę i znaczenie Uniwersytetu Wrocławskiego.

Nie od dawna wiadomo, że Wrocław postawił na nauki ścisłe i techniczne – ze szczególnym uwzględnieniem tzw. nowych technologii opartych głównie na osiągnięciach nauk podstawowych ostatnich dwudziestu-trzydziestu lat. Składa się na to wiele powodów. Tradycje historyczne, lokalny potencjał badawczy, starania o lokalizację Europejskiego Instytutu Technologicznego, polityka inwestycyjna, lokalne perspektywy rynku pracy. Wprowadzone po raz pierwszy w ubiegłym roku akademickim miejskie stypendia doktoranckie mają głównie na celu wsparcie tych właśnie dziedzin. Do wszystkich wrocławskich uczelni i placówek naukowych trafiły odpowiednie informacje. Wydawałoby się, że Uniwersytet ze swoimi odnoszącymi międzynarodowe sukcesy młodymi informatykami, szczycącymi się głośnymi patentami chemikami, zaangażowaną w międzynarodowe badaniami fizyką i rozwijającą się biotechnologią – będzie naturalnym zapleczem tego typu konkursów. Pozostaje dla mnie zagadką dlaczego tak się nie stało. Wystarczy popatrzeć na same liczby zgłoszeń, aby przekonać się, że już na starcie pozostaliśmy w blokach startowych. Na 158 zgłoszonych wniosków 85 wniosków pochodziło w Politechniki, 37 z Uniwersytetu, 16 z Akademii Medycznej. Dominacji Politechniki trudno się nawet dziwić. Jest to w końcu uczelnia wyłącznie techniczna, której każdy prawie doktorant ma coś do czynienia z technologią bądź naukami ścisłymi. Jednak w ekipie uniwersyteckiej poza chemikami i biotechnologami nie było ani jednego przedstawiciela nauk przyrodniczych i ścisłych. Żadnego też informatyka, żadnego matematyka, żadnego fizyka. Nie należy się więc dziwić, że na ostatecznie przyznanych 18 stypendiów, 12 przypadło doktorantom Politechniki, a tylko jedno doktorantowi naszej uczelni. Pozostałe pięć stypendiów przypadło trzem doktorantom z Akademii Medycznej i dwóm doktorantowi z Uniwersytetu Przyrodniczego. Warto tu wspomnieć, że postępowanie kwalifikacyjne było nieczułe na „uczelniane pochodzenie" kandydata. Liczyły się tylko punkty zdobyte za publikacje – przede wszystkim w liczących się międzynarodowych pismach, aktywność i dotychczasowy dorobek kandydata. Wśród politechnicznych laureatów znalazło się między innymi dwóch fizyków, jeden biofizyk i jeden informatyk.

Podobna sytuacja powtarza się – i to od kilku już lat – z miejskim programem stypendialnym przeznaczonym dla studentów podejmujących studia za granicą w ramach programów typu „Socrates", przewidujących jedno-, dwusemestralny pobyt na zagranicznej uczelni. Tu formalnie sprawa jest prostsza. Uczelnie zgłaszają kandydatów dwa razy do roku, kryterium przyznawania jest przede wszystkim socjalne, liczba przyznanych stypendiów jest proporcjonalna do liczby zgłoszonych przez uczelnię wniosków. Współczynnik sukcesu wynosi ok. 30 procent, tzn. około jedna trzecia wniosków jest rozpatrzona pomyślnie. I znowu – liderem, tym razem chyba organizacyjnym, pozostaje Politechnika. Liczba zgłoszonych przez tą uczelnię wniosków bije na głowę inne wrocławskie uczelnie. W porównaniu z Uniwersytetem jest to zwykle trzy – cztery razy więcej wniosków. A przecież naszych studentów wyjeżdżających za granicę jest z pewnością nie mniej niż na bratniej technicznej uczelni.

Obie powyższe sprawy mogą wydawać się incydentalne. Cóż to bowiem jest wobec przeszło trzystuletniej historii, czy też dziesięciu laureatów Nobla, którzy jako profesorowie przewinęli się swego (aczkolwiek dość odległego) czasu przez nasze uniwersyteckie mury? Jednak bieżący prestiż uczelni w niewielkim stopniu zależy od chlubnej przeszłości i jest przede wszystkim kształtowany przez działania dnia dzisiejszego. Ranga uczelni – ta prawdziwa, a nie wyłącznie ta podawana w mniej lub bardziej kompetentnych dziennikarskich klasyfikacjach, jest wyznaczona przez dwa główne czynniki: jakość pracy naukowej i zdolność przyciągania najlepszych absol-

REKTOR I SENAT UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO

serdecznie zapraszają na

Święto Uniwersytetu Wrocławskiego

które odbędzie się 15 listopada 2007 r. o godz. 10.00
w Auli Leopoldyńskiej Uniwersytetu Wrocławskiego

PROGRAM UROCZYSTOŚCI:

- Wystąpienie JM Rektora prof. Leszka Pacholskiego
- Nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Maciejowi Żyliczowi
- Wręczenie odznaczeń państwowych i resortowych
- Wręczenie Statuetki Księżnej Jadwigi Śląskiej prof. Annie Wolff-Powęskiej oraz dr. Peterowi Ohrowi
- Wręczenie stypendiów Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego
- Wręczenie Złotego Medalu Uniwersytetu Wrocławskiego mgr Irenie Kraśniewskiej oraz mgr Janinie Moskal
- Wręczenie nagrody JM Rektora Laureatowi konkursu na wydanie książki w Złotej Serii Uniwersytetu Wrocławskiego
- Wręczenie Medali Pamiątkowych Uniwersytetu Wrocławskiego
- Wręczenie nagród JM Rektora

wentów szkół średnich. Ten ostatni czynnik można wręcz określić liczbowo. Od pięciu lat funkcjonuje prezydencki miejski program stypendialny dla zwycięzców olimpiad przedmiotowych podejmujących studia na wrocławskich uczelniach. Są to ci młodzi ludzie, na których każdej uczelni powinno najbardziej zależeć. Z przykrością trzeba stwierdzić, że liczba zwycięskich olimpijczyków wybierających wrocławskie uczelnie systematycznie maleje. Od ok. dziesięciu osób w roku 2003, po dwie osoby w tym roku i ubiegłym. A na naszym Uniwersytecie? Ani rok temu, ani w tym roku, żaden zwycięzca olimpiady przedmiotowej nie zdecydował się na studia na Uniwersytecie Wrocławskim!

Skoro nie udaje się nam z olimpijczykami, to może lepiej pójdzie z matematykami? W tym roku Wrocław rozpoczął program stypendialny, który jest przedmiotem zawiści innych ośrodków akademickich. Każdy wrocławski maturzysta, który zdał maturę z matematyki na poziomie rozszerzonym i rozpocznie stacjonarne studia na wrocławskiej uczelni na kierunku ścisłym lub technicznym otrzymuje dziewięciomiesięczne miejskie stypendium. W tym roku rozszerzoną maturę z matematyki zdało około 700 wrocławian, a 570 z nich rozpoczęło studia na kierunkach zakwalifikowanych do akcji stypendialnej. Na naszym Uniwersytecie za takowe zostały uznane wszystkie kierunki prowadzone przez wydziały Biotechnologii, Chemii, Fizyki i Astronomii, Matematyki i Informatyki. Na tych czterech wydziałach znalazło się jedynie 37 wrocławskich maturzystów, którzy zdali matematykę ma poziomie rozszerzonym. Gdzie należy szukać pozostałych? Albo poza Wrocławiem, albo na Politechnice lub Akademii Ekonomicznej. Na Politechnice jest ich ok. 520, na Akademii Ekonomicznej trzynaścioro. Oczywiście, trudno Uniwersytetowi ścigać się z Politechniką, której wszystkie kierunki kwalifikują się do akcji stypendialnej. Powodem do refleksji odpowiednich uniwersyteckich gremiów powinno się stać jednak np. to, że na uniwersytecką chemię trafił 1 (jeden) wrocławski maturzysta z rozszerzoną matematyką, podczas gdy na chemię politechniczną trafiło takich maturzystów przeszło dwudziestu. Na naszym Wydziale Matematyki i Informatyki mamy zaledwie niewiele ponad dwudziestu wrocławskich maturzystów z rozszerzoną matematyką, podczas gdy na samej tylko politechnicznej informatyce jest ich przeszło 140. Uniwersytecka fizyka z astronomią była atrakcyjna tylko dla czwórki „zmatematyzowanych" wrocławian, podobnie jak nowo powstała biotechnologia. Przy całym szacunku dla naszych studentów, którzy teraz rozpoczęli studia na czterech „stypendialnych" uniwersyteckich wydziałach, trzeba ze smutkiem stwierdzić, że potencjalnie najlepsi kandydaci do nas w większości nie trafiają.

Atrakcyjność i prestiż uczelni nie jest sprawą objawienia, ale powstaje skutkiem przemyślanej polityki informacyjnej. Trudno od lat doszukać się takiej na Uniwersytecie Wrocławskim. Wygłaszane zapowiedzi o kreowaniu nowego wizerunku, opartego na poziomie badań naukowych, kontaktów międzynarodowych i osiągnięć ludzi Uniwersytetu pozostawały w znacznej mierze zapowiedziami, albo też były niwelowane innymi zdarzeniami – być może atrakcyjnymi dla mediów, ale niekoniecznie przynoszącymi korzyść Uczelni. A jeśli chodzi o ludzi Uniwersytetu? Czy jest lepsza okazja do wzmocnienia wizerunku Uczelni, niż wtedy, gdy jej pracownik otrzymuje prestiżowe wyróżnienie, lub staje się członkiem elitarnej korporacji? W ubiegłym roku akademickim profesor Krzysztof Redlich z Instytutu Fizyki Teoretycznej otrzymał członkostwo Polskiej Akademii Umiejętności. We Wrocławiu mamy, o ile mnie pamięć nie myli, dziesięciu członków PAU. O tym, jak mi się wydaje istotnym dla Uniwersytetu fakcie, zabrakło najmniejszej nawet wzmianki w inaugurującym rok akademicki 2007/2008 przemówieniu Rektora, podsumowującym dokonania ubiegłego roku akademickiego. Na niejaką ironię zakrawa fakt, że w przemówieniu zostało zauważone członkostwo profesora Jerzego Kocha w Południowo Afrykańskiej Akademii Nauk (szczere i serdeczne gratulacje!), natomiast – z bliżej nieznanych powodów[1] – milczeniem pominięto członkostwo profesora Uniwersytetu w jednej z dwóch najbardziej prestiżowych polskich korporacji uczonych.

Ważnym składnikiem polityki informacyjnej są też pisma uniwersyteckie. Przez te skierowane do wewnętrznych odbiorców wzmacnia się więź akademicka rozczłonkowanej uczelni, przez te skierowane na zewnątrz – kreuje się istotne elementy wizerunku uczelni. Były czasy, gdy Uniwersytet Wrocławski posiadał dwa takie pisma: „Przegląd Uniwersytecki" – skierowany do społeczności uniwersyteckiej i „Uniwersytet Wrocławski" – przeznaczony dla zewnętrznego czytelnika. Teraz Uniwersytet posiada jedynie „Przegląd Uniwersytecki", znakomicie zresztą redagowany, oraz niemieckojęzyczny kwartalnik, przeznaczony wyłącznie dla niemieckich członków Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Co gorsza, nawet wewnętrzny zasięg „Przeglądu Uniwersyteckiego" jest systematycznie ograniczany. Od powszechnej dystrybucji dla prawie wszystkich pracowników Uniwersytetu, poprzez dystrybucję dla kadry kierowniczej i samodzielnych pracowników naukowych, po dzień dzisiejszy – gdy w papierowej formie drukowanej trafia regularnie prawie wyłącznie do członków Senatu. Już słyszę argument o tym, że pismo jest wszak dostępne w sieci. Owszem jest. Nie wchodząc jednak w szczegóły techniczne, pismo w obecnej elektronicznej formie nie nadaje się do dokładniejszego czytania. Plik elektroniczny, obejmujący kilkadziesiąt zeskanowanych stron formatu A4, bez hiperłączy i bez możliwości nawigacji jest całkowicie niestrawny i stwarza jedynie pozór obiegu informacji.

Wydaje się, że warto poważnie zastanowić, czemu wizerunek Uniwersytetu jest taki jaki jest? Czemu omijają go ci maturzyści na których nam najbardziej zależy? I co wreszcie należy zrobić, aby to zmienić?

Prof. dr hab. Ludwik Turko

[1] Zagadnięty przeze mnie o to w dniu inauguracji JM Rektor zbył sprawę wzruszeniem ramion, natomiast na wysłany w parę dni później list nie otrzymałem do dziś odpowiedzi. List pisałem oficjalnie, jako kierownik Zakładu, w którym pracuje prof. Redlich.

Program obchodów Święta Nauki Wrocławskiej

15 listopada 2007 r.

godz. 8.00	Plac Grunwaldzki 3 Kościół Najświętszego Serca Jezusowego Msza św. w intencji pracowników i studentów środowiska akademickiego Wrocławia
godz. 9.00	Skwer prof. Kazimierza Idaszewskiego Uroczystość złożenia kwiatów pod Pomnikiem Martyrologii Profesorów Lwowskich
godz. 9.00	Ul. Sądowa 1 Uroczystość złożenia kwiatów pod Tablicą Upamiętniającą Profesorów Krakowskich więzionych we Wrocławiu w 1939 r.
godz. 10.00	Uroczystość w Uniwersytecie Wrocławskim
godz. 10.30	Uroczystość w Politechnice Wrocławskiej
godz. 13.00	Uroczystość w Uniwersytecie Przyrodniczym
godz. 15.00	Uroczystość w Papieskim Wydziale Teologicznym
godz. 17.30	Otwarte posiedzenie Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola Aula Leopoldyńska UWr, pl. Uniwersytecki 1
godz. 19.30	Uroczysty koncert oratoryjny z okazji Święta Uniwersytetu Wrocławskiego w Kościele Uniwersyteckim W programie: Mirosław Gąsieniec, Kantaty: „Święta Jadwiga Śląska", „Święty Jan Boży" Wykonawcy: Wiesław Ochman – tenor, Ewa Czermak – sopran, Bogdan Makal – bas, Alan Urbanek – dyrygent. Orkiestra Symfoniczna Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Chór Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium"

O darze na dach BUWr w niemieckim dzienniku

W niemieckim dzienniku „Oberhessische Presse", wychodzącym w Marburgu, ukazał się 27 września 2007 r. w numerze 225 artykuł o hojnym wsparciu remontu dachu Biblioteki na Piasku przez rząd Republiki Federalnej Niemiec. Czek na 50 tys. euro przekazał 18 września Rektorowi Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Rudolf Lenz, doktor honoris causa naszej uczelni. Za dar podziękowała dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, Grażyna Piotrowicz.

* * *

PROFESOR Z MARBURGA WSTAWIL SIĘ ZA BIBLIOTEKĄ UNIWERSYTECKĄ WE WROCŁAWIU
Orkan Kyrill zniszczył dach zabytkowego budynku

Marburg. Rząd Niemiec podarował Bibliotece Uniwersytetu Wrocławskiego 50 000 euro na renowację dachu. Dach został zniszczony w styczniu przez Orkan Kyrill.

W minionym tygodniu kierownik Pracowni Badań nad Drukami Personalnymi przy Uniwersytecie w Marburgu, prof. Rudolf Lenz, przekazał czek w wysokości 50 tys. euro na renowację dachu zabytkowego budynku Biblioteki Uniwersyteckiej „Na piasku".

W zabytkowym budynku dawnego klasztoru Augustianów są przechowywane liczne starodruki, rękopisy, grafiki i mapy, w tym wiele zabytków kultury śląskiej i niemieckiej. W styczniu Orkan Kyrill dotkliwie uszkodził dach. Ze względu na to, że Uniwersytet Wrocławski nie był w stanie ponieść wszystkich kosztów renowacji, Niemiecki Rząd zadeklarował pomoc w wys. 50 000 euro. Inicjatorem całego przedsięwzięcia był prof. Lenz, który pomógł już w realizacji licznych projektów we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku. Z rąk prof. Lenza czek odebrali Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. Leszek Pacholski, oraz dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, pani Grażyna Piotrowicz. W swoim krótkim przemówieniu prof. Lenz pokreślił, że „stosunki polsko-niemieckie są nadal bardzo dobre". W uroczystości przekazania czeku uczestniczył również Konsul Generalny Niemiec, dr Helmut Schöps.

(tłum. Anna Flunt)

Donnerstag, 27. September 2007 – Marburg – Einzelpreis Euro 1,10

Oberhessische Presse

Tageszeitung für den Kreis Marburg-Biedenkopf

141. Jahrgang, Nr. 225 Franz-Tuczek-Weg 1, 35039 Marburg, Aboservice 0180/3409-411, Kleinanzeigen 0180/3409-409, Redaktion 409-301, Zentrale 06421/409-0 (Fax -117)

Marburger Professor setzt sich für Universitätsbibliothek in Breslau ein

Der Orkan „Kyrill" zerstörte das Dach des denkmalgeschützten Gebäudes

Marburg. Auf Anregung eines Marburgers spendete die Bundesregierung 50 000 Euro für die Universität Breslau, deren Bibliothek im Januar vom Orkan „Kyrill" beschädigt wurde.

In der vergangenen Woche übergab der Leiter der Forschungsstelle für Personalschriften an der Philipps-Universität, Professor Rudolf Lenz, in Breslau einen Scheck über 50 000 Euro für die Sanierung des Daches der dortigen Universitätsbibliothek.

In dem denkmalgeschützten Gebäude des ehemaligen Augustiner-Chorherrenstiftes werden wertvolle Drucke, Handschriften, Grafiken und Karten aufbewahrt, darunter viele deutsche und schlesische Kulturgüter. Im Januar wurde das Dach der Bibliothek durch den Orkan „Kyrill" schwer beschädigt. Da die Universität Breslau die Kosten der Sanierung nicht allein tragen kann, erklärte sich die Bundesregierung bereit, mit 50 000 Euro zu helfen. Die Anregung dazu erhielt sie von Professor Lenz, unter dessen Leitung in Breslau und Niederschlesien schon zahlreiche Restaurationsprojekte durchgeführt wurden.

Den Scheck überreichte Lenz dem Rektor der Universität Breslau, Professor Leszek Pacholski, sowie der Direktorin der Universitätsbibliothek, Grazyna Piotrowicz. In seiner kurzen Rede betonte Lenz, dass die Zuwendung zugleich signalisiere, „dass das Verhältnis zwischen Polen und Deutschland zumindest auf unserer Ebene durch die politische Großwetterlage nicht getrübt worden ist, sondern dass diese Beziehungen nach wie vor gut sind." Der deutsche Generalkonsul Dr. Helmut Schöps nahm ebenfalls an der Feier zur Scheckübergabe in Breslau teil.

Ortstermin im Dach: Rainer Sachs, der Beauftragte für Kultur am deutschen Generalkonsulat in Breslau (von links), der deutsche Generalkonsul Dr. Helmut Schöps, Professor Rudolf Lenz aus Marburg mit dem Geldkoffer in der Hand und ein Kameramann des polnischen Fernsehens. *Privatfoto*

fot. Jerzy Katarzyński

Biblioteka Uniwersytecka Na Piasku

Measure Theory
Edward Marczewski Centennial Conference

Tytuł konferencji nawiązuje do przypadającej 15 listopada tego roku setnej rocznicy urodzin profesora Edwarda Marczewskiego, jednego z najwybitniejszych matematyków polskich.

Konferencja odbyła się w dniach 9-15 września 2007 r. w Ośrodku Konferencyjnym Instytutu Matematycznego PAN w Będlewie k. Poznania. Uczestniczyło w niej ponad 50 matematyków z wielu krajów europejskich: Gruzji, Izraela, Kanady i USA, a także z licznych ośrodków akademickich w Polsce. Wygłoszono 9 referatów plenarnych oraz 34 komunikaty.
Głównym tematem konferencji była teoria miary, dziedzina matematyki, której początki sięgają przełomu XIX i XX wieku. Wielką rolę w jej rozwoju odegrali polscy matematycy, a wśród nich Edward Marczewski, autor wielu podstawowych twierdzeń i pojęć teoriomiarowych.

W czasie konferencji odbyła się sesja poświęcona pamięci profesora Marczewskiego. Zbigniew Lipecki (Instytut Matematyczny PAN) wygłosil dwuczęściowy odczyt o jego życiu i osiągnięciach w teorii miary, a Jan Mycielski (University of Colorado, Boulder) podzielił się swoimi wspomnieniami z okresu, gdy studiował matematykę, a potem pracował na Uniwersytecie Wrocławskim pod kierunkiem E. Marczewskiego.
Zorganizowanie konferencji było możliwe dzięki wsparciu finansowemu Instytutu Matematycznego i Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Centrum Banacha Instytutu Matematycznego PAN i Komitetu Matematyki PAN.
Więcej informacji o konferencji można znaleźć na stronie:
www.math.uni.wroc.pl/~pkawa/measure07

Zbigniew Lipecki (IMPAN),
Kazimierz Musiał i Grzegorz Plebanek
(IMUWr), organizatorzy konferencji

Edward Marczewski (1907-1976) był adeptem Warszawskiej Szkoły Matematycznej w okresie międzywojennym, a następnie współtwórcą Wrocławskiej Szkoły Matematycznej. Uzyskał ważne wyniki nie tylko w teorii miary, ale również w teorii mnogości, topologii, analizie i algebrze uniwersalnej. Był znakomitym nauczycielem i opiekunem młodej kadry, wypromował 14 doktorów matematyki. Miał wielkie zasługi dla rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego jako jego rektor przez dwie kadencje (1953-1957) oraz organizator i wieloletni dyrektor Instytutu Matematycznego. Otrzymał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego (1973) i godność członka rzeczywistego PAN (1966). Był autorytetem naukowym i moralnym dla kilku pokoleń matematyków wrocławskich.

V Międzynarodowa Konferencja o Stawonogach Stefan Kopeć Memorial Conference

W dniach 16-21 września 2007 r. w Bialce Tatrzańskiej odbyła się V Międzynarodowa Konferencja o Stawonogach: Chemia, Fizjologia i Aspekty Środowiskowe (V-th International Conference on Arthropods: Chemical, Physiological and Environmental Aspects).

Wykłady plenarne wygłosili: G. Coast (Wlk. Brytania), Stefan Kopeć „Memorial Lecture", G. Coast z Wielkiej Brytanii, pt. „The endocrine control of excretion in insects: past, present and future", M.E. Adams (USA), „Direct CNS envenomation by a parasitoid wasp: host subjugation by behavioral modification", D. Denlinger (USA), „Heat shock proteins protect insects against cold injury", A.B Hendrich (Polska), „On the possible role(s) of lipid rafts in interaction of peptides with biological membranes", R.E. Isaac (Wlk. Brytania), „Peptidases that make and break neuropeptides", D. Zitnan (Słowacja), „Essential roles of nuclear and membrane receptors and their steroid and peptide ligands in ecdysis regulation".
W konferencji uczestniczyło 95 specjalistów z dziedziny chemii i biologii stawonogów, w tym 44 zagranicznych z 15 krajów. W konferencji wzięli również czynny udział doktoranci i studenci reprezentujący najmłodszą generację zainteresowanych omawianą dziedziną badań. Konferencja uzyskała wsparcie finansowe Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, firmy Polygen comp. Gliwice oraz Firmy Comesa w Warszawie.
Przedmiotem konferencji, dedykowanej pamięci polskiego uczonego, światowej sławy prof. Stefana Kopcia, uznanego za ojca endokrynologii owadów, były rezultaty najnowszych badań i osiągnięć dotyczących chemii i biologii stawonogów oraz aspektów środowiskowych. Siedmiu wybitnych specjalistów o światowej renomie, zajmujących się badaniem

wybranych zagadnień dotyczących stawonogów, przyjęło nasze zaproszenie do wygłoszenia wykładów. Ponadto na konferencji zaprezentowano 30 komunikatów ustnych i 55 komunikatów w formie plakatowej.
Materiały konferencyjne wydano w formie książki, w której zamieszczono streszczenia doniesień pt. „Abstracts". Pełne teksty referatów zostaną opublikowane w czasopiśmie „Pestycydy/Pesticides".
Komitet organizacyjny i naukowy konferencji pracował pod przewodnictwem prof. Danuty Konopińskiej z Wydziału Chemii UWr; tworzyli go z Polski: S. Ignatowicz, B. Leszczyński, J. Lukasiak, J. Nawrot, R. Olszak, A. Plech, G. Rosiński, M. Szczepanik, E. Tęgowska, C. Wawrzeńczyk, i z zagranicy: A. DeLoof (Belgia), G.G. Goldsworthy (Wlk. Brytania), A.B. Lange (Kanada), R.J. Nachman (USA), D. Nassel (Szwecja), I. Orchard (Kanada), F. Sehnal (Czechy), K. Slama (Czechy). Sekretariat: M. Kuczer, A. Bahyrycz, S. Grodecki, K. Szymanowska.

Danuta Konopińska

Śląskoznawcze deficyty badawcze nauk historycznych

W dniach 25-26 września 2007 r. w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Śląskoznawcze deficyty badawcze nauk historycznych". Inicjatorem jej był kierownik Zakladu Historii Śląska Uniwersytetu Wroclawskiego, prof. Marek Czapliński.

W imieniu władz uczelni zebranych powitali: prodziekan Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych naszej uczelni, prof. Jan Burdukiewicz, oraz dyrektor Instytutu Historycznego, prof. Rościsław Żerelik. Celem spotkania organizowanego pod auspicjami Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich, nawiasem mówiąc 20 lat po podobnej konferencji w Pokrzywnej, była próba odpowiedzenia sobie na pytanie, w jakiej kondycji są badania śląskoznawcze i w jakim kierunku powinny iść starania naukowców, aby w przyszłości zapełnić omawiane w czasie konferencji najważniejsze luki poznawcze w dziejach Śląska. Zakładano krótkie wypowiedzi przedstawicieli głównych śląskich ośrodków naukowych Polski i Czech oraz gości z Niemiec, typujących w oparciu o swoje doświadczenia najistotniejsze tematy badawcze. Zostawiono spory czas na dyskusję w każdej sekcji, aby pozostali uczestnicy konferencji mogli też zgłosić swoje postulaty. Podstawowym językiem konferencji byl język polski, i trzeba przyznać, że kilku gości zagranicznych w tym języku przygotowało swoje teksty, natomiast pozostali udostępnili obecnym streszczenia swych tekstów w języku polskim. W konferencji wzięło udział 14 prelegentów z Polski, 9 z Czech oraz 1 z Niemiec, a łącznie konferencja zgromadziła blisko 60 osób. Wystąpienia zostały podzielone chronologicznie i tematycznie na 7 bloków, kończących się dyskusją. W pierwszym dniu wygłoszono referaty z historii średniowiecza, historii nowożytnej oraz historii XIX w.
W bloku średniowiecza głos zabrali prof. Mateusz Goliński z Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. Antoni Barciak z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Odczytano też tekst nieobecnego doc. Jaroslava Bakaly z Uniwersytetu Śląskiego w Opawie. W części poświęconej epoce nowożytnej został wygłoszony referat dr. Tobiasa Wegera z Uniwersytetu w Oldenburgu oraz referaty doc. Rudolfa Žačka z Uniwersytetu Śląskiego w Opawie i wielce inspirujący dr hab. Gabrieli Wąs z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Prof. Marek Czapliński, prof. Dan Gawrecki i dr Tobias Weger

Prof. Jan Burdukiewicz, prof. Rościsław Żerelik i prof. Marek Czapliński

Blok historii XIX w. otworzyła bardzo oryginalna wypowiedź dr hab. Agnieszki Zabłockiej-Kos z Uniwersytetu Wrocławskiego, następnie głos zabrała prof. Teresa Kulak z Uniwersytetu Wrocławskiego, a na końcu prof. Dan Gawrecki z Uniwersytetu Śląskiego w Opawie. Można powiedzieć, że już pierwszy dzień wskazał na konieczność większego uwzględnienia najnowszych światowych tendencji badawczych w pracach historyków Śląska.
Wieczorem wszyscy uczestnicy i zaproszeni goście udali się na wspólną kolację do Dworu Polskiego na wrocławskim Rynku, gdzie kontynuowano dyskusję.
Drugiego dnia jako pierwszą poruszono problematykę badawczą z XX wieku. Pod nieobecność prof. Jakuba Tyszkiewicza z Uniwersytetu Wro-

Prof. Wanda Musialik i ks. prof. Kazimierz Dola

cławskiego jego referat odczytano, po czym wystąpił prof. Ryszard Kaczmarek z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a na końcu w dwóch odczytach zespół naukowców z Uniwersytetu Śląskiego w Opawie oraz prof. Nina Pavelčikowa z Uniwersytetu Ostrawskiego.
Po odczytach dotyczących tematyki dwudziestowiecznej nastąpiła bardzo ożywiona dyskusja, w której poruszono wiele spornych kwestii, w tym ważną dla tego okresu sprawę korzystania z akt Instytutu Pamięci Narodowej. Sporo w tym temacie wniósł do dyskusji dr Sebastian Ligarski, pracownik tejże instytucji.
Następne trzy bloki miały już charakter tematyczny. W bloku historii gospodarczej usłyszeliśmy referat: prof. Milana Myški z Uniwersytetu Ostrawskiego, prof. Jędrzeja Chumińskiego z Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu oraz doc. Aleša Zářického z Uniwersytetu Ostrawskiego.
Kolejna grupa wystąpień dotyczyła historii społecznej, odczytano wystąpienie nieobecnej prof. Wiesławy Korzeniowskiej z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a następnie głos zabrali prof. Jan Kwak z Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz prof. Elżbieta Kościk z Uniwersytetu Wrocławskiego.
Jako ostatnie przedstawiono trzy referaty z zakresu historii religii i Kościoła. Prelegentami byli: ks. prof. Kazimierz Dola z Uniwersytetu Opolskiego, dr Przemysław Wiszewski z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz znawca dziejów ewangelickiego Śląska, prof. Jan Harasimowicz z Uniwersytetu Wrocławskiego. Na koniec nastąpiła dyskusja podsumowująca, w której prof. Marek Czapliński podziękował wszystkim uczestnikom i współorganizatorom konferencji, wyrażając nadzieję, że to spotkanie zaowocuje cennymi pracami, które uzupełnią stan dotychczasowych badań. Jeszcze w tym roku jest planowana publikacja wygłoszonych referatów, która powinna zainteresować środowisko historyków zajmujących się problemami Śląska.

Rafał Brzeziński, Mariusz Kotkowski

Stopnie naukowe

Nostryfikację stopnia naukowego doktora habilitowanego uzyskal

24 marca 2006 r.

- Krzysztof Kusal, Wydział Filologiczny
  dr nauk humanistycznych, językoznawstwo, językoznawstwo słowiańskie
  Rosyjsko-polska homonimia i paronimia międzyjęzykowa

Stopień naukowy doktora otrzymali

12 czerwca 2007 r.

- Robert Kordes, Instytut Filologii Polskiej
  dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, współczesna literatura polska
  Indywidualna przemiana duchowa i przemiana paradygmatu kulturowego na przykładzie twórczości Witolda Gombrowicza, Czesława Miłosza, Jerzego Krzysztonia i Edwarda Stachury
  Promotor: prof. Jerzy Jastrzębski

3 lipca 2007 r.

- Jolanta Wróblewska, Instytut Filologii Polskiej
  dr nauk humanistycznych, językoznawstwo, psycholingwistyka
  Obraz przestrzeni w wypowiedziach dzieci w wieku przedszkolnym
  Promotor: prof. Anna Dąbrowska

- Kamila Ogorzały, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
  dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, medioznawstwo
  Konstrukcja polskiej rzeczywistości politycznej w prasie opinii (na przykładzie tygodników „Polityka", „Wprost" z lat 1997-2003)
  Promotor: prof. Aleksander Woźny

- Aleksandra Burdukiewicz, Instytut Filologii Polskiej
  dr nauk humanistycznych, językoznawstwo, teoria komunikacji
  Leksyka i struktura reklam w Polsce na tle anglosaskiego kręgu kulturowego
  Promotor: prof. Jan Miodek

- Agnieszka Zwiefka-Chwałek, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
  dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, medioznawstwo
  Dziennikarstwo uczestniczące jako przejaw mediamorfozy
  Promotor: prof. Aleksander Woźny

- Gabriela Dragun, Wydział Filologiczny
  dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, historia literatury XX w., gender
  W poszukiwaniu tożsamości. Kobieta i kobiecość w twórczości pisarek po 1989 roku
  Promotor: prof. Joanna Pyszny

- Kamila Biskupska, Instytut Filologii Polskiej
  dr nauk humanistycznych, językoznawstwo, teoria komunikacji
  Postkomunizm jako kategoria przeżywana w dyskursie młodych Polaków. Obraz rzeczywistości społecznej końca PRL i III RP
  Promotor: prof. Irena Kamińska

18 września 2007 r.

- Yuriy Eliyashevskyy, Wydział Fizyki i Astronomii
  dr nauk fizycznych, fizyka, fizyka ciała stałego
  Badanie przemian fazowych i właściwości kryształu $[NH_2(CH_3)_2]_3CuCl_5$
  Promotor: prof. Zbigniew Czapla

- Agnieszka Nowak, Instytut Fizyki Doświadczalnej
  dr nauk fizycznych, fizyka, fizyka dielektryków
  Badania przemian fazowych w jednoskośnych kryształach z wiązaniami wodorowymi: 2-APP, DMAP, BA
  Promotor: prof. Zbigniew Czapla

19 września 2007 r.

- Agnieszka Wiechuła, Wydział Nauk Społecznych
  dr nauk humanistycznych, filozofia, logika
  Trzecia wartość logiczna. Motywacje, analiza i interpretacje najważniejszych systemów 3-wartościowej logiki zdań
  Promotor: prof. Tomasz Skura, UZ

24 września 2007 r.

- Marcin Sieja, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
  dr nauk prawnych, prawo, historia państwa i prawa
  Instytucja czynów niedozwolonych w ustawodawstwie niemieckim obowiązującym na ziemiach polskich w latach 1900-1934
  Promotor: prof. Leonard Górnicki

- Atina Krajewska, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
  dr nauk prawnych, prawo, prawo międzynarodowe
  Informacja genetyczna a zakres autonomii jednostki w europejskiej przestrzeni prawnej
  Promotor: prof. Jan Kolasa

- Roman Uliasz, Instytut Prawa Cywilnego
  dr nauk prawnych, prawo, prawo cywilne
  Zastaw na akcjach i udziałach w spółkach kapitałowych
  Promotor: prof. Józef Frąckowiak

25 września 2007 r.

- Radomir Myśliborski, Wydział Chemii
  dr nauk chemicznych, chemia organiczna, synteza organiczna
  Piriporfiryny – struktura, reaktywność i właściwości koordynacyjne
  Promotor: prof. Lechosław Latos-Grażyński

- Anna Janicka-Kłos, Wydział Chemii
  dr nauk chemicznych w zakresie chemii, chemia nieorganiczna, chemia bionieorganiczna
  Właściwości koordynacyjne polihistydylowych białek i ich fragmentów względem jonów miedzi
  Promotor: prof. Henryk Kozłowski

- Monika Nahorska, Wydział Chemii
  dr nauk chemicznych w zakresie chemii, chemia nieorganiczna, chemia koordynacyjna
  Właściwości fizykochemiczne kompleksów miedzi, rutenu i renu na mieszanych stopniach utlenienia
  Promotor: prof. Jerzy Mroziński

- Janusz Gregoliński, Wydział Chemii
  dr nauk chemicznych w zakresie chemii, chemia nieorganiczna, chemia koordynacyjna
  Makrocykle wywodzące się z 2,6-diformylopirydyny i 1,2-diaminocykloheksanu oraz ich kompleksy z jonami metali
  Promotor: prof. Jerzy Lisowski

♦ Sławomir Pastuszka, Instytut Politologii
dr nauk humanistycznych, nauki o polityce, polityka regionalna
Unijna polityka regionalna w województwie świętokrzyskim do 2006 roku
Promotor: prof. Jerzy Kornaś

♦ Joanna Kinastkowska, Instytut Politologii
dr nauk humanistycznych, nauki o polityce, marketing polityczny
Instrumenty marketingowe w komunikowaniu politycznym
Promotor: prof. Henryk Mruk

♦ Małgorzata Snarska, Instytut Nauk Politycznych
dr nauk humanistycznych, nauki o polityce, komunikowanie społeczne i public relations
Public relations instytucji publicznych w administracji terenowej na przykładzie niemieckich miast
Promotor: prof. Andrzej Antoszewski

♦ Piotr Durlak, Wydział Chemii
dr nauk chemicznych w zakresie chemii, chemia fizyczna i teoretyczna, chemia kwantowa
Teoretyczne badanie właściwości i dynamiki ruchu protonu w prostych kwasach karboksylowych
Promotor: prof. Zdzisław Latajka

♦ Natalia Michniewicz, Wydział Chemii
dr nauk chemicznych w zakresie chemii, chemia fizyczna i teoretyczna, spektroskopia molekularna
Dyspersja w podczerwieni ciekłych propanoli
Promotor: prof. Jerzy Hawranek

♦ Tomasz Elsner, Instytut Matematyczny
dr nauk matematycznych w zakresie matematyki, geometrii
Teoria powierzchni minimalnych w przestrzeniach systolicznych
Promotor: prof. Tadeusz Januszkiewicz

♦ Piotr Borodulin-Nadzieja, Instytut Matematyczny
dr nauk matematycznych w zakresie matematyki, teoria miary
O miarach na przestrzeniach polskich i na algebrach Boole'a
Promotor: prof. Grzegorz Plebanek

♦ Krzysztof Majcher, Instytut Matematyczny
dr nauk matematycznych w zakresie matematyki, teorii modeli
Kombinatoryczne własności grup ω-kategorycznych
Promotor: prof. Aleksander Iwanow

♦ Grzegorz Adamczewski, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Spolecznej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo
Radio Wolna Europa w okresie przełomów
Promotor: prof. Jerzy Jastrzębski

3 października 2007 r.

♦ Rafał Włodarczyk, Instytut Pedagogiki
dr nauk humanistycznych, pedagogika
Użyteczność koncepcji filozoficznej Emanuela Lévinasa dla edukacji międzykulturowej
Promotor: prof. Leszek Kaczanowicz, DSWE TWP we Wrocławiu

♦ Edyta Sadowska, Instytut Pedagogiki
dr nauk humanistycznych, pedagogika
Instytucjonalna działalność opiekuńcza i wychowawcza obejmująca ludność żydowską na terenie ZSRR oraz na Bliskim i Środkowym Wschodzie (sierpień 1941 r. – październik 1943 r.)
Promotor: prof. Zdzisław Cutter, AJD w Częstochowie

♦ Arkadiusz Kamiński, Instytut Pedagogiki
dr nauk humanistycznych, pedagogika
Reformy strukturalne w polskim systemie resocjalizacji nieletnich, a efektywność oddziaływań wybranych ośrodków wychowawczych w Polsce
Promotor: prof. . Zdzisław Cutter, AJD w Częstochowie

♦ Maria Fudali, Instytut Pedagogiki
dr nauk humanistycznych, pedagogika
Dynamika grup nieformalnych młodzieży na terenie gimnazjum
Promotor: prof. Krystyna Ferenz

♦ Arkadiusz Urbanek, Instytut Pedagogiki
dr nauk humanistycznych, pedagogika
Aktywność fizyczna osób pozbawionych wolności w różnych warunkach odbywania kary
Promotor: prof. Marek Heine, DSWE TWP we Wrocławiu

♦ Anna Karłyk-Ćwik, Instytut Pedagogiki
dr nauk humanistycznych, pedagogika
Kompetencje zawodowe pedagogów w pracy z nieletnimi agresorami
Promotor: prof. Marek Heine, DSWE TWP we Wrocławiu

♦ Dorota Radwańska, Instytut Pedagogiki
dr nauk humanistycznych, pedagogika
Adaptacja mężczyzn do warunków odbywania zasadniczej służby wojskowej
Promotor: prof. Stanisława Mihilewicz

4 października 2007 r.

♦ Katarzyna Śmietana, Wydzial Biotechnologii
dr nauk biologicznych, biochemia
Zastosowanie peptydowych bibliotek prezentowanych na fagu M13 do określenia specyficzności domen PDZ
Promotor: prof. Jacek Otlewski

przyg. Jadwiga Dunaj

Immatrykulacja studentów I roku w Auli Leopoldyńskiej w roku akademickim 2007/2008

Z obrad Senatu UWr

19 września 2007 r.

Posiedzeniu Senatu przewodniczył Rektor prof. Leszek Pacholski.

Senat mianował

- na stanowisko profesora zwyczajnego na czas nieokreślony
  prof. dr. hab. Mateusza Golińskiego w Instytucie Historycznym, od 1 X 2007 r.

- na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony
  dr hab. Ewę Kębłowską-Ławniczak w Instytucie Filologii Angielskiej, od 1 X 2007 r.
  dr. hab. Krzysztofa Walczaka w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, od 1 X 2007 r.
  dr. hab. Adama Nobisa w Instytucie Kulturoznawstwa, od 1 X 2007 r.
  dr. hab. Jacka Piotrowskiego w Instytucie Historycznym, od 1 X 2007 r.
  dr. hab. Grzegorza Straucholda w Instytucie Historycznym, od 1 X 2007 r.
  dr. hab. Jakuba Tyszkiewicza w Instytucie Historycznym, od 1 X 2007 r.
  dr hab. Ewę Nowacką w Instytucie Politologii, od 1 X 2007 r.

Senat

- wybral kandydatów z Uniwersytetu Wrocławskiego do Państwowej Komisji Akredytacyjnej na kadencję 2008-2011

zespół kierunków studiów humanistycznych:
prof. dr hab. Adam Chmielewski
prof. dr hab. Joanna Pyszny
dr hab. Stefania Walasek

zespół kierunków studiów przyrodniczych:
prof. dr hab. Włodzimierz Doroszkiewicz
dr hab. Władysław Hasiński
prof. dr hab. Hanna Jańska
prof. dr hab. Ryszard Kryza
prof. dr hab. Anna Okulewicz

zespól kierunków studiów matematyczno-fizyczno-chemicznych
prof. dr hab. Jacek Gliński
prof. dr hab. Adam Jezierski
dr hab. Jerzy Marcinkowski
dr hab. Leszek Markowski

zespół kierunków studiów społecznych i prawnych
prof. dr hab. Andrzej Antoszewski
prof. dr hab. Wiesław Bokajło
dr hab. Artur Kozak
prof. dr hab. Zbigniew Kurcz
dr hab. Krzysztof Szewior

Senat

- przyznał Zloty Medal Uniwersytetu Wroclawskiego
  pani Irenie Kraśniewskiej, kierownikowi Dzialu Współpracy z Zagranicą Uniwersytetu Wroclawskiego – w uznaniu zasług na rzecz Uniwersytetu Wrocławskiego, a szczególnie zasług dla rozwoju wspólpracy międzynarodowej
  pani Janinie Moskal, kierownikowi Biura Rektora Uniwersytetu Wroclawskiego – w uznaniu zasług na rzecz Uniwersytetu Wrocławskiego

Senat

- utworzył dwa studia podyplomowe na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii od roku akademickiego 2007/2008: Zadania Publiczne Powierzane Organizacjom Pozarządowym i Prawo Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej,

Senat

- zatwierdził zasady pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz tryb i warunki zwalniania z tych opłat studentów i doktorantów

Senat określił szczegółowe zasady pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne, w tym tryb i warunki zwalniania – w całości lub części – z tych opłat oraz zasady ustalania sytuacji materialnej studentów i doktorantów Uniwersytetu Wrocławskiego dla celów określenia prawa do ewentualnego zwolnienia z opłat. Zasady zawiera załącznik do niniejszej uchwały (p. BIP, wewnętrzne akty normatywne). Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 października 2007 r. Traci moc Uchwała nr 113/2006 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 5 lipca 2006 r.

Senat

- ustalił zasady i tryb przyznawania nagród rektora dla nauczycieli akademickich w postaci regulaminu stanowiącego załącznik do uchwały (p. BIP, wewnętrzne akty normatywne)

Termin wejścia regulaminu w życie ustali Rektor zarządzeniem nie później niż do dnia 15 października 2007 r.

Senat

- przyjął Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu Wrocławskiego w 2006 r. (p. BIP, informacje)

Senat

- postanowił zlikwidować z dniem 30 września 2007 r. Międzynarodową Szkołę Letnią Uniwersytetu Wrocławskiego (na podstawie § 19 ust. 2 Statutu UWr)
- zaakceptował podjęte w czerwcu 2007 r. przez Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego czynności zmierzające do likwidacji Pracowni Atlasu Dolnego Śląska i określił termin ostatecznego zniesienia Pracowni na dzień 30 września 2007 r. (na podstawie § 19 ust. 2 Statutu UWr).

Senat

- obejrzał prezentację rozwiązań w Systemie Identyfikacji Wizualnej UWr
- wysłuchał informacji o Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta
- wysłuchał uchwały podjętej przez Radę Wydziału Fizyki i Astronomii

UCHWAŁA
Rady Wydziału Fizyki i Astronomii Uniwersytetu Wrocławskiego podjęta w dniu 18.09.2007 r.

Członkowie Rady Wydziału Fizyki i Astronomii po zapoznaniu się z artykułem Katarzyny Kaczorowskiej pt. „Pseudonim Paget", opublikowanym w „Gazecie Wrocławskiej" z dnia 15.09.2007 r. ,stwierdzają:

1. Uważamy, że treść i forma artykułu K. Kaczorowskiej nosi znamiona pomówienia. Godząc w dobre imię prof. Jana Łopuszańskiego nie przedstawiono żadnego dowodu świadczącego, że Profesor był współpracownikiem Służby Bezpieczeństwa. Co więcej, nie jest rzeczą przypadkową, że w latach kiedy prof. J. Lopuszański kierował Instytutem Fizyki Teoretycznej działała w nim bodaj najbardziej aktywna grupa opozycyjna we wrocławskim środowisku naukowym.
2. Prof. J. Łopuszański jest nie tylko wybitnym uczonym, lecz także wielkiej klasy człowiekiem i wzorem do naśladowania. Wielokrotnie dawał wyrazy wielkiej troski o sprawy Instytutu i jego pracowników. W szczególny sposób uwidoczniło się to w pomocy osobom represjonowanym przez reżim komunistyczny.
3. Członkowie Rady Wydziału, po zapoznaniu się z listami obecnych profesorów Instytutu Fizyki i Astronomii – Jerzego Przystawy, Jana Sobczyka i Ludwika Turki, w pełni podzielają wyrażone w nich poglądy.
4. Słowa otuchy i solidarności kierujemy do prof. Jana Łopuszańskiego i jego rodziny.

Dziekan
Wydziału Fizyki i Astronomii
Prof. dr hab. Henryk Cugier
(kad)

Obradowało Kolegium Rektorów

16 września 2007 r. rektorzy uczelni Wrocławia i Opola przybyli na posiedzenie do rezydencji Świdnickiej Kurii Biskupiej na zaproszenie ks. bp. Ignacego Deca, który był członkiem Kolegium jako były rektor Papieskiego Wydziału Teologicznego. Spotkaniu przewodniczył prof. Tadeusz Luty.

Kalendarz wydarzeń
- 17 X – podpisanie przez członków KRUWiO „Paktu na rzecz innowacji"
- 22 X – podpisanie umowy w sprawie projektów EIT+
- 22 X – Święto Akademii Wychowania Fizycznego
- 15 XI – Obchody Święta Nauki Wrocławskiej
- 17 XII – prof. Tadeusz Luty z PWr odbierze doktorat hc wrocławskiej AWF

Dotacja na remonty zabytków
Rektorzy podjęli uchwałę w sprawie ustanowienia w budżecie miasta dotacji na remonty obiektów zabytkowych będących własnością osób publiczno-prywatnych.

Środowiskowe Centrum Personalizacji
Kolegium Prorektorów powołało Radę Środowiskową Centrum Personalizacji, która została zaakceptowana przez KRUWiO. Inicjatywa wdrożenia elektronicznej legitymacji studenckiej środowiskowo, przy współpracy wszystkich uczelni KRUWiO, jest jedyna w Polsce.

Patronat nad TARED-em
Kolegium Rektorów objęło honorowym patronatem Dolnośląskie Prezentacje Edukacyjne 2008.

Konkurs grantów Fundacji Edukacji Narodowej
Istnieje możliwość udziału w konkursie grantów organizowanym przez Fundację Edukacji Narodowej. Poinformował o tym dyrektor Departamentu Edukacji Urzędu Marszałkowskiego. Przypomniano o składaniu wniosków do Funduszu „Scientiae Wratislavienses". Brakuje zgłoszeń polskich naukowców do Programu IDEE.

Stypendia miejskie
Do Miejskiego Programu Stypendialnego wpłynęło w tym roku 570 wniosków (500 z PWr, 37 z UWr i 13 z AE). Są to stypendia dla uczniów wrocławskich szkół, którzy zdawali maturę z matematyki i dostali się na studia na kierunki techniczne wrocławskich uczelni. Dane zebrane przez Urząd Miejski wskazują, że maturę z matematyki zdawało 700 uczniów. Zapytano, czy będą przyznane w tym roku stypendia Arcybiskupa.

Od konferencji naukowych 22 proc. VAT
Nastąpiła zmiana standardów klasyfikacyjnych Urzędu Statystycznego. Ośrodek Standardów Klasyfikacyjnych Urzędu Statystycznego w Łodzi poinformował o zmianie, w wyniku której konferencje o charakterze naukowo-badawczym objęte zostały 22 proc. podatkiem VAT i są traktowane jak targi, wystawy i kongresy. Przewodniczący KRASP prof. T. Luty poruszy tę sprawę na obradach tego gremium. *(kad)*

Nowości Wydawnictwa UWr

BIBLIOTEKOZNAWSTWO, KULTUROZNAWSTWO
Sławomir BOBOWSKI (red.), *Kino Azji*, Studia Filmoznawcze 28, 2007, s. 154, AUW No 2959, format B5, ISBN 978-83-229-2843-1, cena 20 zł
Tomasz SZLENDAK, Krzysztof PIETROWICZ (red.), *Rozkoszna zaraza. O rządach mody i kulturze konsumpcji*, 2007, s. 131, AUW No 2984, format B5, ISBN 978-83-229-2853-0, cena 20 zł

HISTORIA
Stanisław ROSIK, Przemysław WISZEWSKI (red.), *Mundus hominis – cywilizacja, kultura, natura. Wokół interdyscyplinarności badań historycznych*, Historia CLXXV, 2006, s. 566, AUW No 2966, format B5, ISBN 978-83-229-2844-8, cena 35 zł
Karol JONCA (red.), *Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi XXIX*, 2007, s. 313 + 24, AUW No 2962, format B5, ISSN 0239-6661, ISSN 0137-1126, cena 30 zł

JĘZYKOZNAWSTWO
Iwona BARTOSZEWICZ, Marek HAŁUB, Eugeniusz TOMICZEK (red.), *Standpunkte und Impulse*, Germanica Wratislaviensia 127, 2007, s. 184, AUW No 2940, format B5, ISBN 978-83-229-2846-2, cena 20 zł

HISTORIA
Henryk SAMSONOWICZ, *Dwie koncepcje historii Polski, Wykład Inauguracyjny na Uniwersytecie Wrocławskim. Październik 2007*, s. 8, format A5, ISBN 978-83-229-2855-4, cena 5 zł
Krzysztof NAWOTKA, Małgorzata PAWLAK (red.), *Grecy, Rzymianie i ich sąsiedzi*, Antiquitas XXIX, 2007, s. 722, AUW No 2992, format B5, ISBN 978-83-229-2851-6, cena 50 zł

POLITOLOGIA
Patrycja MATUSZ-PROTASIEWICZ, Elżbieta STADTMÜLLER (red.), *Europa – ziemia obiecana? Doświadczenia krajów europejskich w integracji imigrantów*, 2007, s. 202, AUW No 2973, format B5, ISBN 978-83-229-2852-3, cena 23 zł

LITERATUROZNAWSTWO
Karol ZIELIŃSKI, *Słońce w rozpaczy. Liryka miłosna Safony w aspekcie oralności*, 2006, s. 270, AUW No 2943, format B5, ISBN 978-83-229-2833-2, cena 19 zł

FILOZOFIA, LOGIKA
Barbara KRAWCOWICZ, *William James. Pragmatyzm i religia*, 2007, s. 166, format A5, ISBN 978-93-229-2832-5, cena 15 zł

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
Siedziba: 50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15, tel.: (071) 375-28-09, tel./faks: (071) 375-27-35
e-mail: biuro@wuwr.com.pl
Dział Handlowy: tel.: (071) 375 28 85 tel./faks: (071) 375 25 07
e-mail: marketing@wuwr.com.pl
www.wuwr.com.pl

* * *

Program Interdyscyplinarnego Seminarium Studium Generale na Uniwersytecie Wrocławskim październik-listopad 2007 (wtorki w godzinach 17.15-19.15, sala im. J. Czekanowskiego w Collegium Anthropologicum przy ul. Kuźniczej 35)

16.10.2007
Prof. dr hab. Jolanta ZAKRZEWSKA-CZERWIŃSKA, *Ziemia – planeta mikroorganizmów*
1. Ile jest gatunków bakterii na ziemi?
2. Czy można określić minimalny zestaw genów niezbędnych do życia bakterii?
3. Czy można stworzyć „sztuczną" bakterię?

Wprowadzenie do dyskusji: dr Anna Pawlik

23.10.2007
Prof. dr hab. Maciej ŻYŁICZ – członek Polskiej Akademii Nauk
Stres a choroby nowotworowe
1. Dlaczego w ostatnim stuleciu wzrosła znacząco zapadalność na choroby nowotworowe?
2. Czy stres może być tego przyczyną?
3. Czy stres zawsze jest szkodliwy?

Wprowadzenie do dyskusji: prof. dr hab. Jacek Otlewski – członek Polskiej Akademii Nauk

6.11.2007
Dr hab. Andrzej MARECKI, *Modele Wszechświata według Mikołaja Kopernika i Immanuela Kanta a obserwacje współczesne*
1. Dlaczego teorie Kopernika i Kanta musiały tak długo czekać na potwierdzenie obserwacyjne?
2. Czy obecną wiedzę o Wszechświecie czerpiemy tylko z obserwacji optycznych?
3. Czy można oszacować, jaką część Wszechświata znamy?

Wprowadzenie do dyskusji: prof. dr hab. Paweł Rudawy

13.11.2007
Prof. dr hab. Jan HARASIMOWICZ, *Dolny Śląsk – w poszukiwaniu tożsamości*
1. Jak się nazywa stolica regionu?
2. Czy „piastowskość" to „komunistyczna propaganda"?
3. Dlaczego do Warszawy i Berlina jedziemy przez Poznań?

Wprowadzenie do dyskusji: prof. dr hab. Leszek Koczanowicz

20.11.2007
Joanna SIEDLECKA – członek Związku Literatów Polskich, *O Zbigniewie Herbercie „Panu od poezji" mówi autorka jego biografii*

27.11.2007
Prof. dr hab. Andrzej GRODZICKI, *Kamień w służbie człowieka – symbolika i dzieje*
1. Czy kamień może być metaforą losu człowieka?
2. Jak i z czego wznoszono niektóre monumenty starożytności?
3. Czy potrafimy odczytywać mowę murów kamiennych?

Wprowadzenie do dyskusji: prof. dr hab. Adam Jezierski
Wykład ks. prof. Michała Hellera odbędzie się w późniejszym terminie.

prof. dr hab. Adam Jezierski

X Dolnośląski Festiwal Nauki

w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wroclawiu

Pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej po raz dziesiąty przygotowali imprezy w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Tym razem było to 5 tematów zrealizowanych w formie prelekcji, wystaw i warsztatów.

Zaprezentowano przebogate zasoby biblioteczne oraz wskazano na kierunek rozwoju Biblioteki przez wdrażanie nowych mediów i technologii kreujących model Biblioteki 2.0. Również w tym roku, w miarę możliwości, ukierunkowano imprezy na interaktywne zajęcia.

Przez wszystkie dni trwania Festiwalu Bibliotekę odwiedziło 1096 osób zarejestrowanych (w tym 31 grup szkolnych oraz 56 osób indywidualnych).

Dwie wystawy zostaly zamontowane w korytarzu Biblioteki „Na Piasku", więc nie wiemy ile jeszcze osób zainteresowało się tymi ekspozycjami. W oddziałach zbiorów specjalnych przygotowano kameralne imprezy, które – jak co roku – cieszyły się dużą popularnością. Natomiast największą frekwencję zyskała edukacyjna wystawa przygotowana dla grup szkolnych przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej. Niektórzy goście naszych imprez już teraz zarezerwowali sobie możliwość udziału w przyszłym roku, a pracownicy naukowi przyjdą do Biblioteki na specjalne zajęcia ze studentami. Na potrzeby imprez przygotowano materiały promocyjne (plakaty, ulotki, zakładki) oraz informacje na stronę domową BUWr oraz do „Newslettera BUWr" zob. www.bu.uni.wroc.pl

Biblioteka uczestnicząc w DFN mogła realizować swoją misję wspierania oraz upowszechniania nauki i kultury w społeczeństwie, a duże zainteresowanie i frekwencja wskazują, że udało się przygotować dla naszych gości odpowiednią ofertę.

Edyta Kotyńska

Patykiem po wodzie pisane

Technika powstawania papierów marmuryzowanych farbami drukarskimi.

21 września 2007 r. w Pracowni Konserwacji Zbiorów Specjalnych odbyły się na ten temat warsztaty. Przewidziano przyjęcie dwóch grup po siedem osób. Okazało się jednak, że chętnych jest znacznie więcej, dlatego na prośby zainteresowanych uczestników utworzono trzecią grupę. Technika pokazywana podczas zajęć jest bardzo starą, mało znaną metodą kolorowania papierów – przez wiele lat wykorzystywaną w Bibliotece Uniwersyteckiej w konserwacji dawnych opraw. Warsztaty przyniosły wiele zadowolenia i satysfakcji uczestnikom. Dla niektórych wykonawców taki sposób barwienia papieru stał się wyzwaniem, ponieważ brak wprawy powodował, że nie zawsze wynik końcowy był zbliżony do zamierzeń artystów. Każdy mógł zabrać wykonane przez siebie marmurki jako pamiątkę. Impreza okazała się bardzo udana i wielu gości wyraziło chęć uczestniczenia w podobnych zajęciach w przyszłym roku. W ramach

DFN przygotowano również wystawę posterową. Jej celem bylo ukazanie specyfiki działań związanych z konserwacją i restauracją zabytkowego księgozbioru BUWr. Stałą ekspozycję można oglądać w korytarzu budynku Biblioteki „Na Piasku".

Beata Stęszewska

Bibliomania – różne formy książki bibliofilskiej

W Oddziale Bibliologicznym w dniach 18 i 20 września br. odbyła się prelekcja połączona z pokazem cennych dzieł pt. „Bibliomania – różne formy książki bibliofilskiej”.

Dla zilustrowania tematu wybrano do pokazu ciekawe i cenne druki bibliofilskie oraz pierwodruki księgoznawcze, katalogi antykwaryczne, księgarskie, faksymile ksiąg rękopiśmiennych, miniatury, listy rękopiśmienne drukarzy wieku XIX, bibliografie. Przedstawiono także najważniejsze herbarze polskie i śląskie. W księgozbiorze Oddziału Bibliologicznego, uważanym za jeden z najbardziej kompletnych polskich zasobów z zakresu księgoznawstwa (obecnie liczy blisko 35 tys. woluminów), znajduje się wiele dzieł o wartości historycznej. Zbiór, pochodzący częściowo z Miejskiej i Uniwersyteckiej Biblioteki przedwojennego Wrocławia, obejmuje opracowania i źródła z XIX i pierwszej połowy XX wieku, niezastąpione w badaniach nad dziejami książki, szczególnie na Śląsku. Na część historyczną księgozbioru składają się katalogi rękopisów, starych druków oraz innych zbiorów znajdujących się w bibliotekach polskich i światowych, rzadki zbiór faksymiliów zabytków rękopiśmiennych i drukowanych, katalogi nakładowe i katalogi antykwaryczne firm polskich i zagranicznych, literatura odzwierciedlająca kształtowanie się nauki o książce (w tym liczne pierwodruki bibliologiczne) oraz fachowe piśmiennictwo bibliotekarskie, głównie niemieckojęzyczne.
W zbiorach Oddziału Bibliologicznego znajdują się m.in.: pierwsze wydania dzieł J.S. Bandtkiego: „De primis Cracoviae in arte typographica incunabulis” (1812), „Historya drukarń krakowskich” (1815), „Historya drukarń w Królestwie Polskiem i Wielkiem Xięstwie Litewskiem’ (1823-1826), „Biblia w przekladzie ks. Jakuba Wujka” (1893), herbarze śląskie: „J. Siebmacher grosses und allgemeines Wappenbuc” (1885), herbarze polskie: „Herbarz polski K. Niesieckiego”, „Herbarz polski” A. Bonieckiego oraz najstarszy polski „Podręcznik księgarski” T. Paprockigo (1894-1896).
Podczas pokazu unikatowe dzieła zostały zaprezentowane również w innej formie, na platformie cyfrowej, przez Bibliotekę Cyfrową Uniwersytetu Wrocławskiego www.bibliotekacyfrowa.pl. BCUWr umożliwia dostęp do wersji cyfrowych kopii najcenniejszych zbiorów, a niektóre z nich, dzięki metodzie rozpoznawania tekstu (OCR), można przeszukiwać pełnotekstowo. Uczestnicy mogli interaktywnie, w formie warsztatowej, prześledzić poszukiwania na stronie BCUWr konkretnych fraz czy słów, a także samodzielnie mogli wyszukiwać różnorodne pozycje w bazie. Zainteresowane osoby mogły indywidualnie, na przygotowanym do tego celu stanowisku komputerowym, zapoznać się ze stroną www.bibliotekacyfrowa.pl oraz prowadzić poszukiwania, wprowadzając własne słowa do wyszukiwarki BCUWr. Ta część spotkania wzbudziła szczególne zainteresowanie oraz wywołała wiele pytań. *Iwona Domowicz*

„Biblioteka Cyfrowa i Biblioteka 2.0”

Uczestnicy warsztatów odwiedzili Pracownię Reprografii i Digitalizacji BUWr w dwóch grupach (30 osób).

Podczas wizyty w Pracowni została zaprezentowana cała linia technologiczna do produkcji zasobów cyfrowych. Uczestnicy warsztatów mogli zaobserwować wszystkie procesy związane z zabezpieczaniem materiałów bibliotecznych począwszy od mikrofilmowania, a skończywszy na publikowaniu gotowego zasobu cyfrowego w Bibliotece Cyfrowej Uniwersytetu Wrocławskiego (www.BibliotekaCyfrowa.pl).
Podczas prezentacji, na przykładzie konkretnych zbiorów z BCUWr zostały omówione dwa modele biblioteki cyfrowej – dokumentacyjny i informacyjny oraz metody ich tworzenia. Prezentacjom poszczególnych stanowisk oraz BCUWr towarzyszyły dyskusje związane z konkretnymi etapami produkcji zasobów cyfrowych.
Ostatnim etapem, kończącym program warsztatów, było przybliżanie koncepcji Biblioteki 2.0 bazującej na nowych technologiach internetowych określanych mianem Web 2.0. Zostały zaprezentowane możliwości współdziałania Biblioteki Uniwersyteckiej we Wroclawiu z jej użytkownikami. Przy tej okazji zostało zaprezentowane Forum społeczności czytelników i bibliotekarzy cyfrowych (http://forum.biblioteka20.pl/), które jest naturalnym miejscem umożliwiającym współpracę zgodnie z ideą Web 2.0.

Tomasz Kalota

Stanisław Wyspiański – reformator piękna w książce

Na tej wystawie, przygotowanej przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej BUWr, zaprezentowano cenne zbiory Biblioteki związane z artystą oraz z innymi ilustratorami polskimi i zagranicznymi przełomu XIX i XX w.

Zwiedzający mogli dowiedzieć się, jakie innowacje wprowadził Stanisław Wyspiański w dziedzinie typografii i porównać te osiągnięcia ze stylistyką epoki. Na dobranych przykładach można było zaobserwować, jak dobór ilustracji, kolumn tekstu, kroju pisma i ozdobników wpływa na książkę, która przestaje być przedmiotem codziennego użytku, a staje się dziełem sztuki. Wystawa cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, zwłaszcza wśród młodzieży licealnej. Artykuł na ten temat opublikowano we wrześniowym numerze „Przeglądu Uniwersyteckiego" (nr 9 (138) 2007, s. 38-39) zob. też: http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/10351.

Anna Durska

Połonia wrocławska w latach 1919-1945 – stan pamięci

Celem wystawy „Polonia wrocławska w latach 1919-1945" było przybliżenie i przypomnienie w zarysie młodemu pokoleniu historii Polaków mieszkających w niemieckim Wrocławiu w latach 1919-1945.

Na wystawę przygotowano 48 opisanych obiektów pochodzących ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej, które zostały zaprezentowane w korytarzu budynku Biblioteki Uniwersyteckiej „Na Piasku". Wystawa została podzielona na bloki tematyczne przedstawiające czołowe postaci Polonii wrocławskiej, działalność instytucji i organizacji polonijnych we Wrocławiu, aktywność polityczną, prasę polonijną oraz książki polskie wydawane we Wrocławiu w XIX wieku. Wystawę kończy seria zdjęć wykonanych specjalnie na wystawę, ukazujących pomniki i tablice poświęcone Polakom mieszkającym i działającym we Wrocławiu w latach 1919-1945. Prezentowane zdjęcia pokazują współczesny stan pamięci o Polonii wrocławskiej. Wystawa będzie czynna „Na Piasku" do 15.10.2007, a potem w Bibliotece Cyfrowej UWr.

Grzegorz Sobel

fot. Jerzy Katarzyński

Połonia wrocławska – w pigułce

Wrocławską Polonię, jej najbardziej świadomy w podtrzymywaniu ducha polskości czynnik, stanowili drobni rzemieślnicy: szewcy, jak August Żmudziński, krawcy – Ludwik Adamczewski, Franciszek Juszczak, Bronisław Cyplik, murarze – Józef Sarapata, właścicielka niewielkiej prałni, Anna Jasińska, czy zdun Antoni Zarembowicz.

Pomimo trudnych warunków życia znajdowali oni czas na uczestniczenie w działalności towarzystw i związków polskich. Jest to tym bardziej godne podziwu, że przyznawanie się do polskości oraz jej demonstrowanie nie dawało żadnych profitów. Wręcz przeciwnie. Można było za to stracić posadę, niemieckich klientów, podlegać różnym publicznym i administracyjnym szykanom, a nawet zostać pobitym czy pozbawionym wolności. Dom Polski we Wrocławiu – główne miejsce spotkań Polaków w okresie międzywojennym – mieścił się przy ul. Henryka Brodatego 21/23 *(Heinrichstrasse)*. Znajdowała się tu sala ze sceną, biblioteka, a w jednym z pokoi działała Szkółka Polska. Znalazło się także miejsce na bufet. Organizowano liczne

przedstawienia, ćwiczył chór „Harmonia" pod batutą Henryka Stachelskiego. Stałe zebrania Polonii w Domu Polskim wyznaczono na wtorki. Przestrzegano zasady mówienia wyłącznie po polsku. Zapraszano także gości z Polski, występowali tu m.in.: Jan Kiepura, czy Chór Dana. Placówka ta działała w latach 1928-1938.
Polacy żyjący w niemieckim Wrocławiu spotykali się również w lokalach gastronomicznych, przykładowo u Kandulskiego przy ul. Jedności Narodowej *(Mathiasstrasse),* Jana Kwaczewskiego w pobliżu Wzgórza Partyzantów *(Liebisch Höhe)*, w kawiarni Błażejewskiego przy Podwalu *(Stadtsgraben)* oraz kawiarni „Endergarten" przy ul. Henryka Pobożnego *(Enderstrasse)*. W tej ostatniej często wynajmowano salę na występy artystyczne, próby chóru oraz bale.
Wrocławscy Polacy starali się podtrzymywać kontakty towarzyskie w swoim gronie. Okolice obecnej ul. Jedności Narodowej były zamieszkałe przez sporą grupę polskich rodzin. I tak przy ulicy Niemcewicza *(Rosenstrasse)* mieszkała rodzina szewca Augusta Żmudzińskiego a także murarza Józefa Sarapaty. Sto metrów dalej mieszkał krawiec Andrzej Jakubowski, przy ul. Prusa *(Lehmdamm)* zaś: Musielscy, Lewandowscy, Kargowie i Tondirgroch.
Wrocławska Polonia uczestniczyła aktywnie w ówczesnym życiu politycznym. Polskie Biuro Plebiscytowe miało swoją siedzibę w mieszkaniu krawca Bronisława Cyplika, znajdującym się przy ul. Henryka Pobożnego 12. Wcześniej ten wyjątkowo aktywny działacz Polonii prowadził w swoim mieszkaniu tajne nauczanie języka polskiego, w którym udział brało na raz około czterdzieścioro dzieci. Nauczycielami byli przeważnie polscy studenci.
Szeregi Polonii wrocławskiej mocno stopniały po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Wielu aktywnych działaczy polonijnych powróciło do swojej rodzinnej Wielkopolski. Ci, którzy z różnych przyczyn pozostali we Wrocławiu, nadal aktywnie pielęgnowali swoją polskość. Pomagał im w tym utworzony w maju 1920 r. Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej i działające przy nim od 1921 r. Towarzystwo Opieki Polskiej, a od 1928 r. Towarzystwo „Opieka Polska". Konsulat działał do wybuchu II wojny światowej.
W 1929 r., podczas wyborów komunalnych, działacze polscy powołali do życia ugrupowanie pod nazwą Polska Partia Lokatorów (Polnische Mittellpartei). Celem tego ugrupowania było wejście do samorządów miejskich i wywalczenie większych praw dla Polaków mieszkających w Niemczech. Wystawiono dwóch kandydatów: S. Nowickiego i F. Grochowskiego. Jednak mimo aktywnej agitacji, głównie w okolicach mostu Uniwersyteckiego, działania te skończyły się niepowodzeniem.

Prawdy Polaków

Prawda pierwsza:
Jesteśmy Polakami

Prawda druga:
Wiara Ojców naszych jest wiarą naszych dzieci

Prawda trzecia:
Polak Polakowi bratem

Prawda czwarta:
Codzień Polak Narodowi służy

Prawda piąta:
Polska Matką naszą, o Matce nie wolno mówić źle

Lata trzydzieste przyniosły nowe zagrożenia. Narodowosocjalistyczne Niemcy Adolfa Hitlera nie tolerowały mniejszości polskiej na swoim terytorium. Szowiniści niemieccy w odwecie za wybuch II Powstania Śląskiego już w czerwcu 1920 r. dokonali napadu na Konsulat Polski. Zdemolowano wówczas także pomieszczenia Szkółki, Biblioteki i Czytelni Polskiej.
Wraz ze wzrostem popularności ideologii nazistowskiej sytuacja wrocławskiej Polonii stawała się z roku na rok gorsza. Już samo publiczne, głośne mówienie w języku polskim spotykało się z ostrą reakcją zwolenników Hitlera. Nierzadko dochodziło wówczas do brutalnego pobicia „winnych" używania polskiej mowy przez szturmowców z SA. Tuż przed wybuchem wojny relegowano polskich studentów z Uniwersytetu Wrocławskiego, przeszkadzano w odprawianiu polskich nabożeństw, a ich uczestnicy byli jawnie inwigilowani. Ostatnia msza dla Polaków odbyła się w kościele Św. Marcina w dniu 17 września 1939 r.
Podczas II wojny światowej do Wrocławia trafiły tysiące polskich robotników przymusowych, pracujących niewolniczo dla gospodarki III Rzeszy. Wśród nich powstała latem 1941 r. Polska Organizacja Konspiracyjna „Olimp". Organizacja ta, powiązana ze Związkiem Walki Zbrojnej, a następnie z Armią Krajową, zajmowała się wywiadem i miała w swoich szeregach także Polaków z dawnej Polonii wrocławskiej. Większość członków organizacji po jej rozbiciu w 1942 r. przez gestapo zginęła w więzieniach i obozach koncentracyjnych.

Sławomir Opasek

Połonia wrocławska – refleksje

Patriotyzm (lac. *patria* – ojczyzna) – postawa szacunku, umiłowania i oddania własnej ojczyźnie oraz chęć ponoszenia dla niej ofiar. Charakteryzuje się też przedkładaniem celów ważnych dla ojczyzny nad osobiste, a często także gotowością do poświęcenia wlasnego zdrowia lub życia. Patriotyzm to również umilowanie i pielęgnowanie narodowej tradycji, kultury czy języka.

Patriota na co dzień dba o pomyślność i dobre imię swojego kraju i narodu. Dba o symbole narodowe, takie jak flaga, godło i hymn swojej ojczyzny. Nie pozwala na obrazę swego kraju. Ma wysoko rozwinięte poczucie dumy i godności narodowej, a zarazem jest daleki od megalomanii. Nie wstydzi się bycia obywatelem swojej ojczyzny i przynależności do swego narodu. Gdy potrzeba, manifestuje swoje przywiązanie do ojczystej kultury i języka (Źródło: Wikipedia).
Żyjemy w czasach, które nie wymagają od nas bezustannego manifestowania postawy patriotycznej. Od prawie dwudziestu lat jesteśmy państwem samoistnym i niezależnym, nie musimy więc wzniecać przeciw komukolwiek powstań. I choć Wojsko Polskie bierze udział w działaniach militarnych, mających na celu zachowanie pokoju, to nie jesteśmy w stanie wojny z jakimkolwiek państwem na świecie. Mimo członkostwa Polski w Unii Europejskiej nikt nie każe nam rezygnować z honoru bycia Polakiem. Można zatem powiedzieć, że jedyną okazją do okazania swego patriotyzmu są stadiony sportowe, na których toczą boje nasze narodowe reprezentacje.
Nie tak dawno jednak, bo raptem przed 60 laty, tu, we Wrocławiu, manifestowanie polskości łączyło się z wieloma groźnymi konsekwencjami, np. utratą pracy, aresztowaniem, pobiciem, a nawet zesłaniem do obozów koncentracyjnych. Jednak mieszkający w niemieckim ówczas Breslau Polacy dawali przykłady swego patriotyzmu w codziennym życiu. A to wymagało wielkiej odwagi. W 1945 r. „przyszła do nich Polska". Ten fakt, oprócz naturalnej radości bycia wreszcie „u siebie", niósł niejednokrotnie poczucie rozczarowania wynikające z przemian ustrojowych, jakich niestety doświadczył nasz kraj. Z jednej oficjalnej strony fetowano dawnych Wrocławian, z drugiej zaś dystansowano się od nich jako osób mieszkających przed wojną we wrogich nam Niemczech. W ten oto, paradoksalny sposób, ludzie ci stali się obcymi wśród swoich.
Dziś, kiedy można już mówić o multikulturowości w dziejach Wrocławia, kiedy nikogo nie dziwi i nie razi używanie jego dawnej nazwy, kiedy nie dość, że znikła żelazna kurtyna, to wkrótce we wspólnej Europie znikną wszelkie granice, należy zadać pytanie – czy warto było być polskim patriotą w niemieckim Breslau? Odpowiedzcie sobie Państwo na to pytanie sami. A odpowiedź niech będzie punktem wyjścia do rozważań nad problemem, jak powinien wyglądać patriotyzm jutra.

Jan Węglowski